

Li dijî Med-TV şerê teknolojîk: Tirkiye li fezayê jî derket nêçîra

Tirkiye, tevî agirbesta yekalî ya PKK'ê , zora raya gişî ya cîhanê vê dawiyê bêhtir şerperestiyê dike û berê xwe dide saziyên kurdan. Pêşîn bo weşanên MED-TV'yê sinyal hatin şandin û peyre bi biryara Walitiya OHAL'ê belavkirina Azadiya Welat li hin bajarên Kurdistanê hate qedexekirin. Derdorên welatparêz van êrîşan wekî dirêjîya "konseptî marjînkirinê" dibînin. (R.8-9)

Ji Dûmaya Rûsyayê nirxandina krîzê:

Tirkiye bi êgir dilîze

Êrîşên dewleta tirk ên li ser gelekê kurd û cîranên xwe riya li ser navneteweyîbûna kêşeya kurd firehtir dike. Çalakiyên ku di qada navneteweyî de pêk tên vê rastiyê nîşan didin. Roja 8'ê kewçêrê li Rûsyayê û Roja 10'ê mehê jî li Belçîkayê du çalakiyên girîng pêk hatin. Şexsiyetên girîng ên kurd û biyan beşdarî di van çalakiyan de kir. Di van çalakiyan helwesta dewleta tirk a şerperest hate şermezarkirin û hate xwestin ku dewlet cîhanê pî bidin ser Tirkiyeyê da ku dev ji şerdxwaziyê berde û were ser riya çareseriyê. (R. 3)

Şehîd-Bîranîn: Gerîla Fevzi Önal

Wêje: Û me mirin dereng hişt

Nûçe: Li Frankfûrtê deryaya pirtûkan

Şîrove: Homê homan û kerdênê dewleta tirk

- Rûpel 6

- Rûpel 10

- Rûpel 16

- Rûpel 15

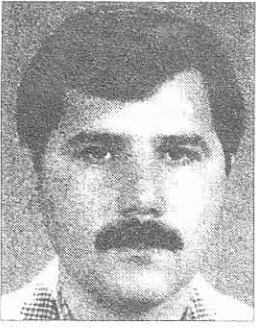
Mahmut Kılınc: Êrîşa li ser Sûriyeyê r.5

Lerzan Jandîl: Ez diz a ha ! r.11

Osman Özçelik: Kongreya mezin a HADEP'ê r.13

Serkan Brûsk: Dermanê wan bersiva agirbestê ye r.7

Azadiya WELAT

SAMI TAN

Dewleta tirk li hemberî medya kurd şer îlan kir

Mirov dikare bibêje, dewleta tirk heftaya çûyî wekî "heftaya şerê bi medya kurd re" diyar kiriye. Xuya ye ku biryara vê yekê di civînên MGK'ê de hatiye girtin. Vî şerî şeva 9'ê mehê bi destpêkirina bernameya "Panel" li ber MED-TV dest pê kir. Ji nişka ve weşan qut bû. Hewlên bo ji nû ve destpêkirina weşanê bi ser neketin.

Di heman demê de sansûra li ser Rojnameya Ûlke de Gündemê zêdetir bû, bi taybetî nûçeyên tîkildarî êrîşên li ser MED-TV hatin sansûrkirin. Êrîşa dawîn jî li ser rojnameya me pêk hat.

Roja 13'ê kewçêrê hevalê me yê Amedê agahdarnameyek ragihand me. Li gorî vê belgeyê, rojnameya me li Herêma Rêveberiya Ne-asayî bi biryara waliyê herêmê hatiye qedexekirin. Li hemberî vê biryara li dûrî pîvanên mafên mirovan û mafê agahdarbûnê me xwest bi civîneke çapemeniyê dengê

xwe bigihînin raya giştî. Lê mixabin çapemeniya tirk û navneteweyî beşdarî civîna çapemeniyê nebû. Tê zanîn ku çapemeniya tirk li gorî biryara MGK'ê tevdigere. Her wekî rojnameger Ragıp Duran dibêje, kesên ku di rojname û televîzyonên tirkan de dixebitin ji bo ku rojnamegeriyê nekin, pere distînin.

Lê me ji helwesta çapemeniya navneteweyî tiştêk fêhm nekir. Gelo ew jî li gorî daxwaza MGK'ê tevdigerin? Li hemberî helwesta çapemeniya navneteweyî jî gotinên Nicol Pope hatin bîra me, wê di forûma bo pîrozkirina sedsaliya rojnamegeriya kurdî de gotibû: "Êdî nûçeyên li ser şerê li Kurdistanê hêjayî weşandinê nayên dîtin." Em hêvî dikin ku ew helwest biguhere. Helwesta wan jî de di rojên pêş de diyartir bibe.

Mebesta rayedarên dewleta tirk li holê ye. Ew dixwazin Kurdistanê veguherînin girtîgeheke sergirtî da ku gel bi

tu awayî nikaribe dengê xwe bigihîne raya giştî ya cîhanê. Pêşî ÎHD û NÇM hatin girtin, Ûlke de Gündem hate astengkirin, niha jî dewletê li hemberî MED-TV dest bi şerê teknolojikî kiriye û Azadiya Welat hatiye qedexekirin.

Lê ev tişt nikarin li ber geşedana Tevera Azadiyê bibin asteng. Gelê kurd biryara nivîsîna çarenûsa xwe daye, tu hêz nikare li ber vê daxwaza gelê kurd bibe asteng. Ji vê helwesta tund de doza aşî û biratiyê xesarê bibîne. Li hemberî agirbesta yekalî êrîşên tund bi xwe re bûyerên wekî ya Wanê tînin. Heke hêzên dewletê dev ji tevgerên ji bo qirkirina gerîla bernedin, ew dê jî bersivê bidin wan û dê bi dehan ciwanên kurd û tirk ji jiyana xwe ji dest bidin.

Giregirên dewletê ji vî şerî xesarê nabînin, kesên ku tînan kuştin kedkar in, nexwe divê ew li hemberî van êrîşan hişyar bin û piştewaniya gelê kurd bikin.

Lê ev tişt nikarin li ber geşedana Tevera Azadiyê bibin asteng. Gelê kurd biryara nivîsîna çarenûsa xwe daye, tu hêz nikare li ber vê daxwaza gelê kurd bibe asteng.

"Pergala Cîhanê ya Nû" û hêza medyayê

V.AYDIN-E.YÖRÜK

Ferhengok

amûr: navgin (araç)	keçî: evcil
ardu: yakacak	kitekit: ayrıntı
arîşe: pirsgirêk	keştî: gemi
alif: êmê sewalan	mîsoger: teqez (garanti)
bincilkirin: veşartin	nimandin: temsîlkirin
bêdadî: bêedalefî	nasnav: kimlik
berxwedêr: asi, direnişçi	pawan: tekel
boçûn: dîtin	parêzgeh: cihê îbadetê
beşîşandin: bişîrîn	pêşbaz: yarışmacı
berxwîrî: berxercî (tüketim)	pereng: köz
çavên xewokî: uyku-lu göz	parzînanandin: dawerandin, süzmek
dirûvandî: dirûv dayîn	rûxîner: texprîbkar
diyarker: belirleyici	rûpûş: maske
çespendî: tespîtkirin	rişî: komir
erdnîgarî: coğrafya	şîwan: şemsiye
guhîr: şevîn	ravekirin: terfîtkirin
guncan: müsait, kapasite	şîbake: pace
hoker: dilbilgisinde zarf	şayan dîtin: hêja dîtin
jixweber: otomatik	şivle: şiverê (patika)
kendav: körfez	tora ragihandinê: enformasyon ağı
karesat: felaket	vecîniqîn: pertafkirin (irkilmek)
kîşwer: iklim	zayend: cinsiyet

Dema ku em tê de ne, di rêberiya Dewletên Yekbûyî yên Amerikayê de, gel beramberî êrîşeke nû ne. Ev êrîşa bi navê Pergala Cîhanê ya Nû (PCN), êrîşeke dijwar û pîralî ye. PCN bi gelek sazî û navgînan êrîşan dibe ser gelan. Medya jî yek ji van saziya ne. Medya, bi pêvajoya PCN'ê re hilkişîya cî û merheleyeke nû, li ser her tiştî hêzeke medyayî hate afirandin. Ev hêz jî, ji mêjî û dilê mirovan bigire heta mal bi mal, zere bi zere xwe bera her derê da û cihekî bingehîn girt.

Medya, berî her tiştî amûreke hegemonyê ya îdeolojîk e. Seranser fikir û ramanên kesan dike bin bandora xwe. Mirovan dike dilê "Nîzamê" û ji bo PCN'ê mêjiyê mirovatiyê radipêçe. Hemû, tez, doktîrîn û stratejiyên PCN'ê bi riya medyayê bi civakan didin pejiwandin. Medya pesnê PCN'ê dide, şerên rizgariya gelan wekî terorîst bi nav dike û împeryalizmê wekî mirovhez nîşan dide. Bi vî awayî medya, mîna navgîna propagandaya esasî ya "Globalîzmê" tê bikaranîn.

Mînaka herî berbiçav di Şerê Kendavê de derkete holê. Bi riya medyayê propagandaya mafdarbûna DYA'yê hate kirin. Lê tê zanîn ku DYA'yê Sedam afirand û kire belaya serê gelên Rojhilata Navîn. Ev rastî bi saya med-

yayê hate veşartin û bincilkirin. Dîsa bi dagirkirina Somaliyê re jî ev tişt hate dîtin. CNN'a ku dagirkirina Somaliyê bi zindî weşand, kete hewldana rawekirina DYA'yê. Beriya ku piyadeyên DYA'yê Somaliyê dagir bikin, CNN'ê ew der dagir kir...

Wezîfeyêke bingehîn a medyayê jî, afirandina mirovên "Pergala Global" e. Jiyana mirovan; ji aliyê konevanî, civakî, çandî û hwd. ve bi riya

Medya, berî her tiştî amûreke hegemonyê ya îdeolojîk e. Seranser fikir û ramanên kesan dike bin bandora xwe. Mirovan dike dilê "Nîzamê" û ji bo PCN'ê mêjiyê mirovatiyê radipêçe.

medyayê tê drûvandî. Her diçe mirov ji civakê dûr dikevin û dibin dilên medyayê. Mirov xwe di tenêbûneke kûr de winda dikin. Ji her alî ve kesayetiyên pûç, ji nîrxên xwe yê esasî dûrketî tînan afirandin. Medya; bi torên xwe yê ragihandinê hemû dinê radipêçe. "Çanda Global" li her aliyê dinê belav dike. Lê di rastiyê de ne belavkirina çandê ye, rapêçandin e. Ji xwarinê heta lixwekirinê, ji muzîkê heta sporê ya ku tercîhên mirovan manipule dike dîsa medya ye.

Medya ji her hêlê ve hewl dide ku civakên berxwîr (tüketicî) biafirîne.

Ev bo împeryalizmê ferz e. Lewre ji bilî vê, pergala împeryalist ji aliyê aborî ve nikare li ser lingan bimîne. Ji robotan wêdetir, heywantî û ketineke mezin heye. Taybetiya ku mirov û sewalan ji hev cuda dike, keda mirovan bi hiş e û zanebûn e. Mirovên ku ji xwarin û lixwekirinê pê ve tiştêkî nîzanîbin, ew hatine şenika heywantiyê. Ev ne peyveke erzan û ne jî heqaret e. Medya, bi bandora xwe ya rûxînerê hêzê roj bi roj dikuje. Di jiyana pratîk de mirovê ku ji ramana xwe dûrketî, mirovê bê vî û bê his diafirîne. Bikaranîna peyva "heywantiyê" jî, ji ber vê ye.

Di dema me de, medyayê pawana ragihandinê û enformasyonê xistiye bin destê xwe. Nûçe û şiroveyên ku digihîjin gel, bialî ne û di parzûnê medyayê re derbas dibin. Ger ew nexwazin, bûyereke herî girîng jî nayê belavkirin. Tekelên medyayê êdî sînoren neteweyî dibihurînin û di qada navnetewî de bi ristên mezin radibin.

Li tevayê dinê mirovên xizan û bindest, her diçe xizan dibin, lê dîsa jî medya cîhanê xeyalî çêdike û dixwaze gelan bixapîne. Mirov û gelên ku bûne dilên wê dinê, êdî ji berjewendiyên xwe yê bingehîn qetiyanê û birêvebirina wan pir hêsan e. Piştî van taybetiyên medyayê, rola wê jî di "Pergala Global" de baştir tê famkirin. Rola ku "Pergala Global" li medyayê bar kiriye ev e.

Nimûneyekî dewlemendiya zimanê kurd

Nav û nîşanên sewalên kedîkirî

Di civaka komûnal de mirovan debara xwe bi taybetî bi nêçirvanî û berhevkirina gîhayan kirîye. Ji bo ku xwe ji karesatên surîştî biparêzin, pêdiviyên xwe yên wekî; xwarin, bicihbûn, lixwekirin û parastinê bi awayekî qenc bi cih bînin mirovan pêwîstiya bi hev re jiyîne dîtîye. Ev yek bûye destpêka pêkhatina jiyana civakî. Bi jiyana civakî re di jiyana mirovan de gelek tişt guherîne.

Di dîroka mirovahiye de şaristaniyê bi çandinê û sewal kedîkirinê dest pê kirîye. Mirovan di encama berhevkirina tovên giha û fêkiyan de dest bi çandiniyê kirîye. Her wiha di encama kedîkirina sewalên kovî de jî dest bi xwedîkirina sewalan kirîye. Roja îroyîn jî di nav gelê kurd de peyvên wekî; pezkovî, bizinkovî, gakovî hwd. derbas dibin. Ev yek jî baş diyar dike ku hemcîsnên van sewalên kedî yên kovî (çiyayî) li Kurdistanê jiyane an jî hîn jî dijîn.

Kurdistan bi erdnîgarî û kîşwera (iklim) xwe ji bo giyanberan jî destpêkê hetanî roja me bûye cih û warê jiyane. Lewre jî li gorî dîroknas û lêkolîneran kedîkirina sewalan, çandinî, çêkirina bajaran her wiha kedîkirina hespan cara pêşîn li Kurdistan (Mezopotamya) ê dest pê kirîye. Di encama pîrbûna çêregeh, zozan, çem û kaniyan de li Kurdistanê xwedîkirina sewalan û çandinî zor bi pêş ketî ye.

Di vê nivîsê de nemaze em ê li ser taybetiyên sewalên kedîkirî rawestin.

Li gorî reng, dirûv, zayend û temen, taybetiyên sewalên kedîkirî

Di zimanê kurdî de bi kitekîfî têgîn û peyvên ku beramberî xweserî û taybetiyên sewalên kedîkirî dimînin, hene. Kesên ku mantalîteya zimanê kurdî baş fêm nekin dê mîsoger leqayî aloziyan bîn. Çimkî di navbera van taybetiyên sewalan de cudahiyan pir kûr û berbiçav tune ne. Lewma jî têgînên ku wan diyar dikin mimkûn e ku tevlihev bibin. Me ev lêkolîna xwe bi piranî li dora herêma Serhedê kir. Ji ber ku me bi herêmekê sînorand dibe ku hin kêmasî rû bidin.

hesp

li gorî zayend û temenê wan
hesp (nêr)
mihîn (mê)
canî (mê)
kurîk (caniyê nêr)
bargir (bergîr) hespên ku bi taybetî bo barkirinê tene xwedîkirin.

parone: hespên yekberî

li gorî rengên wan

hespê kumeyt: (hespê sor) "kumeyt" bi taybetî ji bo hespan di wateya rengê sor de tê bikaranîn

hespê şê: "şê" ji bo hespên ku rengê

wan nêzîkî rengê zer e tê bikaranîn.

hespê çal: hespê beş

hespê boz: ji hespên ku rengê spî û ri gewr didin re tê gotin.

hespê qule: hespên ku rengê wan nêzîkî rengê hêşîn e.

hespê reş

hespê belek: hespê reş û spî (alaca)

hespê sorboz

hespê reşboz

hespê şinboz

Gamêş

gamêş (nêr)

medek: gamêşa mê

gedek: golikên gamêşan

gîsk: ji bizinên 6-7 mehî re tê gotin tûştîr (xamtûştîr): kara mê ya yekberî

nêrî teke (bizina nêr)

bizin

Li gorî rengê wan

bizina kever (spî)

bizina çal (bizina beş)

bizina belek

bizina reş

li gorî drûvê serê wan (guh û qîloç)

bizina kir (bizina bêguh)

bizina kel (bizina biqîloç)

bizina bel (bizina guhkin)

bizina kol (bêqîloç)

bêçe

varik (fêrik)

mirîşk

têgînên bi sewalan re têkildar kavirze: kavirên ku berî dema tene ber beran (cot dibin)

gîze: gîskên ku berî dema xwe

ber nêrî (cot dibin)

kapêçî: noginên ku berî dema

tene ber ga (cot dibin)

newanbûn: ji rewşa ku çêlek bi

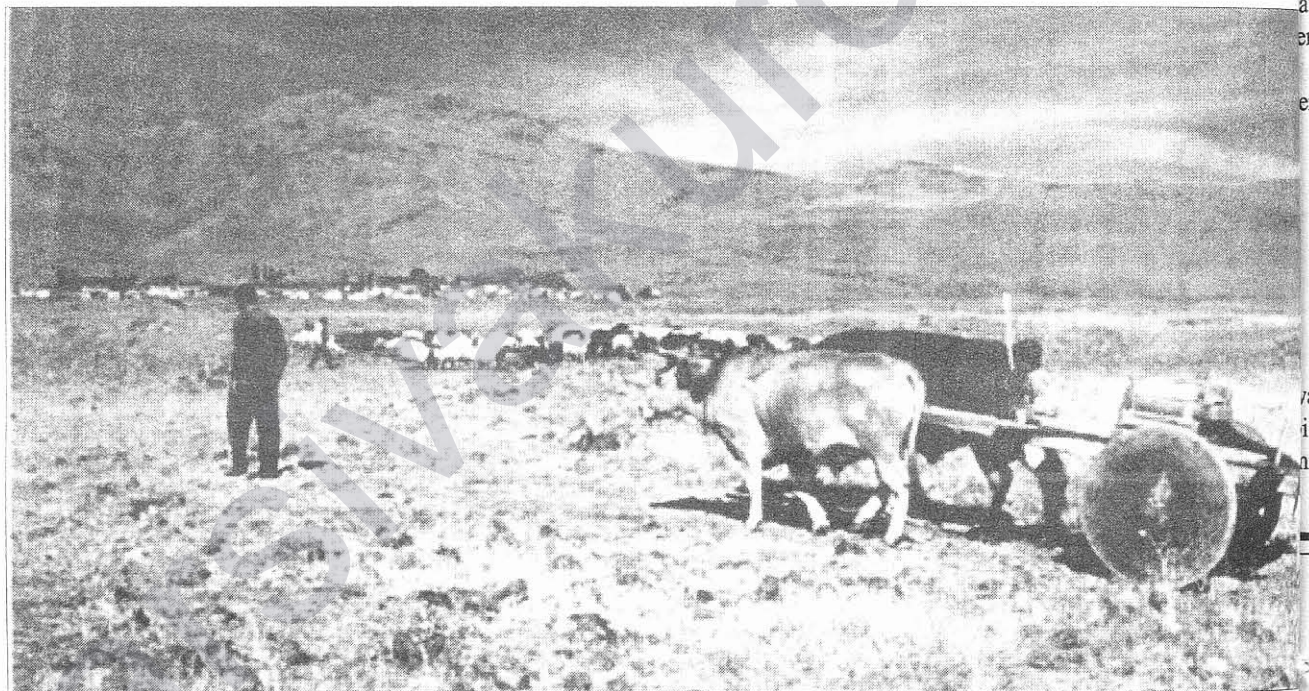
likên xwe re têkiliyên xwe qut dikin

tê gotin

beravêtin: dema çêlek birî

xwe dizên

vimî: ji berx û golikên ku berî

Deve

ner: deva mê

lok: devê nêr

Çêlek (mange)

li gorî temen û zayendê

golika mê

kendik (mozik) yek berî

nogin: (berga) êdî ji yekber(sal) iyê derbas bûye.

ga

cange

li gorî rengê wan

çêleka çil (spî)

çêleka manto (zer)

çêleka reşbeş

çêleka sorbeş

çêleka zerbeş

çêleka delxer (hêşîn)

çêleka belek

pez

li gorî temen û zayenda wan

bizin

kar

mih

li gorî temen û zayenda wan

berx

kavir: miha 6-7 mehî

berdîr (xamberdîr): miha yekberî ya mê

berdir: miha yekberî ya nêr

beran

hogeç: mihên ku ketine ber (sal) a sîsiyan

li gorî rengê wan

miya tehle (miya qemer)

miya qerqaş (spî)

miya qer (reş)

miya sûske (hêşîn)

miya sor

miya reşkew (miya qer a serspî)

miya sorkew (miya sor a serspî)

li gorî dirûvê serê wan

miya kel (miya bistrî)

miya ker (miya bêguh)

miya kur (miha guhkin)

sewalên pînikê

kurk (çêlik)

xwe ji maka xwe bûne re tê gotin

hilî (hilik): ji yên ku dereng ji

xwe bûne re tê gotin.

tewle (axur): cihê ku terşên (çê

ga) mezin lê dihevin

gom (gov): cihê ku terşên (pez)

çûk lê dihevin

dange (dangeh) cihê dotina çêlek

bêrî: cihê dotina pêz

dirûnge: cihê êmkirina pêz

koz: cihê kar, berx û golikan

guhîr (şevîn) cihê ku pez bi şev

dimîne

naxir: keriyê dewêr

dêm: çêregehên golik û berxan

sordîn: tatê ku pez li ser tê xwêk

doşanî: sewalên dotinê

têgînên ku temenê sewalan diyar

kin

mexel: salên beranan diyar dike

ranê yek mexelî)

zîn: salên hespan diyar dike (mih

yek zînî)

ber: salên çêlek û pêz diyar

(miha yek berî)

Rêzimanê kurmancî

- Wane 34 -

SAMÎ BERBANG

Raweya çêbiwar

Ev rawe bi alîkariya raya dema borî a lêkeran û qertafa /-î/ pêk tê. Bi vê awayê mirov karekî pêkhatî dide zanîn. Lêkera di dirûvê raweya çêbiwar de ji her ku çawaniya tiştêkî û karekî nîşan dide, di nava hevokê de an dibe rengdêr an jî dibe hoker. Bo nimûne raya dema borî ya lêkera "ketin" her wekî erê jî li ser hatibû rawestandî "ket" dema qertafa /-î/ bê dawîya vê rayeyê raweya çêbiwar a vê lêkerê "ketî" berkeve holê. Peyva "ketî" jî ji ku çawaniya tiştêkî an jî karekî nîşan dibe rengdêr an jî hoker.

Ji bo heman mijarê mirov dikare end mînakên rêz bike.

Ji lêkera çûnê çûyî
Ji lêkera kirînê kiriyayî
Ji lêkera çirînê çiriyayî
Ji lêkera hatinê hati
Ji lêkera birînê birî

Wekî rengdêr

Heke lêkera di dirûvê raweya çêbiwar de çawaniya tiştêkî û kesekî nîşan dide, dibe rengdêr. Bo nimûne dema mirov bibêje, "dilê şikestî", li vê derê

"şikestî" çawaniya "dil" ango navdêrê nîşan dide lewre jî rengdêr e. Mirov dikare li ser heman mijarê çend mînakên din jî bide:

Gundê şewitî
Mirovê dilşikestî
Serbazê têkçûyî
Hevala serkeftî
Mala hilweşiyayî
Rûyê qemirî
Dara helisî
Mirovê melisî
Stêrka xuricî

Wekî hoker

Heke ev lêkera di dirûvê raweya çêbiwar de çawaniya karekî binimîne, wê demê dibe hoker. Ji bo zelalkirina mijarê em hevokê bi rengê "têkçûyî vegeyriya" saz bikin. Di vê hevokê de "têkçûyî" awayê vegeyriya kesekî nîşan dide, lewre jî hoker e. Çend nimûneyên din dê mijarê zelaltir bike:

Heval bi awayekî jihevketî hat.
Birayê min dilşikestî vegeyriya.
Serkeftî çû, têkçûyî hat.
Jixwe hevîşikestî çûbû.
Çeko mala xwe hilweşiyayî dit.

Ravekarî (tarîfkarî)

Ji bo ravekirina tiştêkî pêwîstî bi ravekariyê heye. Di kurmancî de her wekî berê jî em li ser rawestiyan, ravekarî bi alîkariya veqetandekan pêk tê. Ev veqetandek tiştêkî bi taybetiyekî wî jî tiştên din vediqetînin. Di ravekariyê de tiştêkî rave dibe, tiştêkî jî ravekirin. Veqetandek jî dikeve navbera wan û wan herdu tiştan digihîne hev. Bo nimûne dema mirov bibêje, "Bavê Elî" li vê derê pênasava bav Elî ye. Mirov bi alîkariya Elî bavê wî nas dikin. Veqetandeka /ê/ jî wan herdu yan digihîne hev. Ji ber ku li ser veqetandekê hatibû rawestandî, pêwîst nake mirov careke din li ser taybetiyên veqetandekan raweste. Ravekarî bi alîkariya navdêr, rengdêr û cînavkan çêdibe.

Ravekariya navdêran

Di ravekariya navdêran de tiştêkî ku tê ravekirin navdêr e. Ew navdêr di rewşa tewandî de ye. Bo nimûne di hevoka "riya bajêr" de peyva bajêr rê rave dibe û hatiye tewandin. Di vê ravekariyê de her du jî navdêr in. Çend mînakên din;

Xalê Zînê
Dara gundiyan
Mala Mêran

Destê hevêl (hevalî)

Birîna dil

Xwarina zivistanê

Gewriya mirovan

Kurmê darê

Di van mînakên jorîn de navdêra ku rave dibe, bi piranî tiştêkî binavkirî ye. Dibe ku ew tiştêkî nebinavkirî be. Wekî,

Dara gundiyeke

Destê hevîlanan

Her wiha dibe ku tiştêkî ku tê ravekirin jî tiştêkî nebinavkirî be, wekî

Dareke gundiyan

Peline darê

Heta her du jî dikarin nebinavkirî bin.

Bo nimûne:

Darinê gundiyeke

Peline darinan

Ravekariya bi rengdêran

Li vir tiştê ku rave dibe rengdêr e.

Wekî mînak

Porê reş

Çavên şîn

Çavine zer

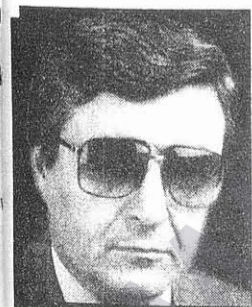
Dilekî şikestî

Maline wêran

Her wekî ji mînakên jî diyar dibe, dema tiştê ku rave dibe rengdêr be tu guherînê de çênabe, lewre rengdêr neguherbar in.

Êrîşa li Ser Sûriyeyê

MAHMUT KILINÇ

Dewleta tirk van rojên dawîn, xwe amade dibe ku êrîşê bere ser Sûriyeyê.

Qey bi rastî dixwaze êrîş bike, an jî wekî her car bi tehdîten ku difirîne, dixwaze daxwazên xwe bi dest bixe? Rojên ewil, dema mirov li çapemeniya tirkî dinihêr, wekî ku şer dibe dest pê bike diaxivîn. Heta hinekan jî wan digot: "Artêşa me dê xuriniyê li Deriyê Cilvegözü, firavîne li bajarê herêmê û şivê jî li paytexta Sûriyeyê li Şamê bike." Hinek nivîskarên rojnameyan û politikvanên tirk jî, di axaftinên xwe de digot: "Di 24 saetan de em dê Sûriyeyê bidin bin pêlên xwe." Belê, ba ketiye bêvilan, ka wê li kîjan zinarî biqelîbin!

Bi rastî dewleta tirk, bi qasî ku van gotinên xwe bi cih bîne, xwedî hêz û çek e? Wekî ew dibêjin artêşa wan, ev qas mezîn e? Hinek eskerên wan jî dibêjin, piştî DYA'yê em in! Bi qasî ku ew dibêjin ne rast e. Panzdeh sal in ku bi îmkânên gelek kêmtir, kurd telesiya van gotinan dikin û hêzên kurdan, tu caran jî metodên gemaî bi kar neanîn. Hê dewleta tirk pê nehesiyaye ku hêz û çek bi tenê nikanin her tiştî bi dest bixin. Heke siyaset û

dîplomaşî li ser bingehê bêheq be, kî dikare êrîşên xwe bi dinyayê bide qebûl kirin? Heger mirov tiştêkî kir, bila civat jî bipejirîne. Di kirîna van de, ev bîfok tune ye. Hemû dewlet, ji bo kirîna xwe bi hiqûqa navneteweyî ve girîdayî ne. Heger dewletek bibêje ku, hiqûq, mafên mirovan... û hwd ne xema min in, kî çî bike vê dewletê?!

Dewletek hiqûqî, heke dixwaze gelşên xwe yê ligel dewletên din çareser bike, divê li ber hiqûqa navneteweyî nekeve rewşeke neheq û bi tenê nemîne. Helbûkî em îro li rewşa dewleta tirk dinêrin, ji bo tehdîdên li ser Sûriyeyê tu dewlet ne li gel wê ne. Heta dewletan ku bi hev re li ser armancên stratejîk û leşkerî hevkarî çêkirine, yanî dewlata Îsraîl jî, li hemberî tehdîdên dewleta tirk helwesta xwe eşkere kir ku, di wê pevçûnê de bêteref dimîne. Ew; rastiya bêhiqûqîya dewleta tirk e.

Qey dewleta tirk di hundir de bi qasî ku êrîşê leşkerî pêk bîne, xurt e? Di warê êrîşên leşkerî de, rayedarên dewleta tirk pir bi hêsanî diaxivîn. Eger mirov, ji jiyana xwe mînakên dernexîne, ew çax her tişt hêsanî tê xuyakirin! Panzdeh sal in ku, bi deh hezaran mirovan di şerê gemaî de jiyana xwe ji dest da, mixabin hê jî naxwazin qala aştîyê bikin. Kesên ku ji vî şerî mesûl in, wekî ku Tirkiye di nav xêr û xweşiyê de ye tevdigerin. Ji bo ku pêwîstiya aştîyê baş were fêmkirin qey hê mînakên giran lazim in? Bila êrîşê bibin ser Sûriyeyê, ka şer çawa dest pê dibe û dimeşe? Ji bo ku, di şerê de dewletek an hêzek bi ser

bikeve, divê ji aliyê siyasî, aborî û leşkerî ve xurt be. Li Tirkiyeyê piştigiriya gelê tirk hebe jî, piştigirî herî mezin di hundir de ye û aboriya Tirkiyeyê jî nikare şerêkî li dijî dewletekê rake. Heger aborî ne xurt be, artêş jî xurt nabe. Lewre şer ne hêsan e; dewleta tirk dixwaze bi gefan bigihêje armanca xwe.

Şer, bi her awayî, ji bo civatan xetereya herî mezin e. Şerên bêheq û yê neheq hene. Lakîn hemû jî dibin sebaba tahrîbata civakan. Li civaka tirkî binêrin, ji ber şerê gemaî ketiye rewşeke gelek xetere: Êdî di civatê de êrîş, kuştin, xwînrijandin, şewat, xirakirin, bazirganiya narkotîk, dizî, tecawiz... û hwd. bûne bûyerên rojane. Civakê riya evîndariyê û aştîyê li ber xwe winda kiriye. Her roj di televîzyon û çapemeniya tirkî de, gelek nûçeyên ku li ser psikolojiya civatê tesîreke xirab pêk tînin, tênê weşandin. Her wiha ewqas neyartîyêke bêhidûd li dijî gelê kurd dimeşînin. Heger serokomar, serokwezîr, wezîr û yê din, wekî pêxasekî her roj qala lîxistin, kuştin û êrîşan bikin, dê civak çî bike?

Dewleta tirk, bi vê hovîtiya xwe bi tenê civata tirk xirab nekir, hê zêdetir gelên din jî bi xwe re kirine vê rewşa xerab. Ji hemûya bêtir jî, civata me kurdan kete rewşeke giran. Hemû jî, ji politikayên hovane peyda dibin. Carinan ez ji xwe dipirsim; me kurdan çî xirabî bi dewleta tirk kirîye ku, ew qas neyartîyê li dijî gelê me dimeşîne? Gelo tu mînakên din wekî vê, hene?

Yek ji gerîlayên ku li Antalyayê terme wî ji gore hatiye derxistin

Fevzi Önal

Rêheval Fevzi Önal li Mûşê li navçeya Milazgirê li gundê Qasimiya Riza ji dayik bûye. Malbata wî pir xizan bû. Li gund û herêma ku lê dijiya, serdestiya axa û eşiran hebû. Lewma digel belengazî û xizaniyê gelek zor û tedayî li ser malbata wî di hate meşandin. Vê zilm û zorê, malbata Hevalê Fevzi kevneperest û muhafazakar kiribû û ew ji hezkirin û girêdana welêt dûr xistibû.

Hevalê Fevzi piştî ku dibistana serayî qedand, ji bo ku barê li ser piştî malbata xwe sivik bike, dest bi rênberiyê kir. Demeke dirêj, bi vî awayî ji aliyê aborî ve bû alîkarê malbata xwe. Di vê navberê de ji ber rewşa aborî û civakî, nakokiyên mêjiyê Hevalê Fevzi mijûl dikir û berê wî dida lêkolînê. Lê belê tu rê nedidîtin ku, wê çawa li dijî vê pergala paşverû tîbikoşe. Her çiqas li herêma ku lê dijiya bingeha welatparêziyê xurt bû jî, bagera 12'ê rezberê gelek nîrxên neteweyî û civakî basko kiribûn. Lewma Hevalê Fevzi her tim li dijî dagirker û kedxwaran bi hêrs û rik bû. Ew, lê dixebitiya ku wê hêrs û rika xwe bi awayekî rêxistinî li dijî dagirkeran bi kar bîne. Di sala 1990'î de wekî gelek deverên Kurdistanê germahiya têkoşîna Tevgera Azadîxwaz bandora xwe li Milazgirê jî kir. Hevalê Fevzi jî ji vê germahiyê bêpar nema û berê xwe da têkoşînê.

Salên Zindanê

Dema cara pêşîn şervanên azadiyê diçin gundên wan, li gund civînekê li dar dixin û gundî wan bi dilgermiyê mezin dihewînin. Lê mixabin Hevalê Fevzi, ji vê yekê bêpar dimîne. Ji ber ku wê şevê ew ne li gund bûye. Dema ku dibihîze gerîla hatine gundê wan, gelekî li ber dikeve. Lewre bi pey gerîlayan dikeve lê mixabin nagihîje mirazê xwe. Wan salan li herêmê gelek serhildan rû didin. Hevalê Fevzi di hemû serhildanan de cih digire lê ew ketibû taya dîtina gerîla. Rojekê meha

Remezanê gerîla diçin gundê wan û civînekê çêdikin. Hevalê Fevzi jî di vê civînê de amade dibe. Piştî civînê Hevalê Fevzi bi coşeke mezin dibêje: "Ez dixwazim tevî nav refên gerîla bibim." Lê wê şevê, ji ber rewşa koma gerîlayan dest nade, daxwaza wî bi cih nayê. Dawiyê gerîla soz didin ku, dê rojekê werin wî hilînin nav refên gerîla.

Hevalê Fevzi bi van xewn û xeyalan

xemgîn dibe jî, lê ew vê pêvajoya zindanê ji bo naskirina rastiya xwe û gelê xwe, dîroka xwe û Partiyê wekî fersendekê dibîne. Bi rastî jî, di vê pêvajoyê de qet kêliyeke dema xwe betal derbas nake. Bi xwestek û coşeke mezin xwe dide perwerdehiyê, her çiqas xwendin û nivîsandina wî giran be jî, di demeke kin de hem hîni xwendin û nivîsandinê dibe, hem jî ji hêla ziman, wêje, dîrok,

Di wêne de gerîlayên li Antalyayê şehîd ketine ten dîtin

li gund dimîne û li hêviya gerîlayan di-sekine. Lê demeke dirêj ji ber bêgavîyê, rîya gerîla bi gundê wan nakeve. Hevalê Fevzi jî ji ber tengasiya aborî dide ser rîya Stenbolê û li înetan kar dike. Tevî vê yekê bi xebatkarên ku di nav eniyê de ne re jî tîkiliya xwe xurt dike. Peyre biryara xwe ya dawî dide û diçe ku tevî refên gerîla bibe. Lê mixabin, siûda wî baş naçe, xeyalên wî pêk nayên. Tam derdikeve ser rê ku xewn û xeyalên xwe pêk bîne, ji teref dijmin ve tê girtin. Rêheval Fevzi nêzikî sê salan di Girtîgeha Sağmalcılarê de dimîne. Bi vê girtina xwe hinek

felsefe û rastiya şer ve xwe bi pêş dixê.

Ew civaka ku bi sed salan ji siyaset, wêje, dîrok, çand û bîrdoziya xwe dûr mabû, bi xwezayî tesîr li Hevalê Fevzi jî kiribû û ew ji zanist û perwerdehiyê bêpar hiştibû. Bi wê şewq û xwestekê di perwerdehiyê de, di jiyana de, di nav tîkiliyan de hîn dibû, tiştên ku hîn dibû di jiyana de pêk dianî. Di tîkiliyan de tiştên ku di perwerdehiyê de hîn dibû nîqaş dikir. Li zindanê rojên pêşîn pir şermoke bû. Heya mirov pê re nepeyiviya, ew bi xwe zû bi zû nedipeyivî. Lê piştî ku hinek perwerdehî dît û alîkariya hevalan bi taybetî jê re çêbû, roj bi roj wekî gulekê pişkiwî. Li gorî hêza xwe jiyana raçav dikir, kêmasî rexne dikirin, di civînan de rûdan dinirxandin û pêşniyar pêşkêş dikirin. Dema di zindanê de bû, xewn û xeyalên wî tim li ser gerîla bûn. Analîzên Serok bi baldarî dixwend, jê encam derdixist, kêmasiyên ku di nav jiyana gerîla de qewimîbûn, bi hevalên ku ji nav gerîla hatibûn re nîqaş dikir, ji bo fêmkirina jiyana gerîla cehd dikir û digihîşte encaman.

Di nav gelan de pir danîn

Rêheval Fevzi piştî ku nêzikî sê salan di zindanê de ma, tehliye bû, di demeke kin de li Eyaleta Deryaya Spî

Dema li Antalyayê termên gerîlayan ji gorê wan hate derxistin, gelek deng vedabû. Balkêş bû wê demê raya giştî ya Tirkîyeyê ji ber kuştina kûçikekî rabûbû ser piyan. Lê li aliyê din televîzyonên tirk ji gora derxistina gerîlayan wekî "serketinekê" pêşkêş dikir. Fevzi Önal jî di nav wan gerîlayan de şehîd ketibû. Hevalên Önal yê girtîgehê ev nivîs amade kirine, hûn dê wê nivîsê li ser serpêhatiya Fevzi Önal agahdar bibin.

tevî refên gerîla bû û xewn û xeyalên xwe pêk anîn. Şervanên azadiyê şaxa xwe avêtibûn nav gelên Anatoliyê. Şerê Tirkîyeyê bi ya Kurdistanê re bû bû yek. Gerîla, li Deryaya Spî belav bûbûn û koka xwe qewî berdabûn Anatoliyê. Ji Welatê Rojê pêtên agir azadiyê derbasî nava gelê Anatoliyê kiribûn, da ku ew pêtên agirê azadiyê tim geş bibin. Ew gelên ku bi sed salan li hemberî zilm û zorê li ber xwe dabûn û şopa Şêx Bedredîn û Baba İsa şopandibûn, bi perdeke reş hatibûn pêçandin. Wan, ev perdeya reş ji ser wan radikir.

Hevalê Fevzi û heşt hevalên wî di 11-12'ê Nîsana 1998' an de li bajarê Antalya li navçeya Serikê li herêma Gebîzê ketin kemîna dijmin. Bi berwedaneke mezin şer kirin û tevî karanên şehîdan bûn. Lê belê ev şehadê şahadeteke wisa bû ku nedîşîbiya heşadadete. Dîroka dagirkerên tirk a hêvane careke din dubare dibû. Êdî tu nîrxên mirovatîyê li cem wan nemabû. Ewqas hov û wehşî bûn ku; êrişî li ser cihê ku neh egîdên azadiyê tê de vedîtibûn dikirin û bi dest û lepan axa ser wan vedirûtin û cesedê wan ji bin axa derdixistin.

Rêheval Fevzi! We bi xwîna xwe xa Mezopotamyayê û Anatoliyê bi hev ve kelijand û vestirand. Her ku hûn mîna teyrên baz ber bi stêrkên asîmanê Medya ve bilind dibûn, dijminê xwînar û nokerên wan jî, ji ber heybet û fîzîna per û baskên we, xwe dimelîsan din û di erdê de diçûn xwarê. Bila di we rehet be. Bi soz û peyman be em dê werin û kulîkên azadiyê, ku bi xwîna we ya sorgezve li çiyayê Amnosê pişkiwîne, biçînin, destê bi destê bidin destên zarokên gelên we.

HEVALÊN WÎ YÊN GIRTÎGEHÊ

HEBÛN

CIWANÊN WELATPARÊZ ÊN AMEDÊ

Hebûn
Min dixwest ez bibim agir
li çar alîyan
li çar perçeyan,
li Amedê, li Dêrsimê, li Sipanê
Min dixwest ez bibim agir
28'ê adarê li Gabarê
ji bo destên diqefîlî agir,
ji bo lûvên dihejîyan derman.
Hevalê Hebûn tu tekoşîna me de dijî
Şehîd namirin

22.10.1993:

Qetliama Licé

Di meha kewçera 1993'yan de, dewleta tirk bi kuştina generalê xwe Bahtiyar Aydın dest bi gulebarandin û sewitandina Licé kir. Qetliama Licé di saet 10.30'ê sibê de dest pê kir, heta ber bi êvarê dom kir. Di dawiya bêyerê de 242 dûkan hatin rûxandin, zêdeyî 30 kesî jî hatin kuştin.

BÛYERINE JI DÎROKÊ

22.10.19840:

Cegerxwîn wefat kir

Cegerxwîn di sala 1903'yan de li bajarê Mêrdînê li gundê Hezarê hate dinê. Navê wî yê rastîn Şêxmûs e. Ew di biçûkiya xwe de sêwî maye, şivani û xulamî kiriye. Wî zordariya axan, began û dewlemendan dî. Piştî demekî bo xwendinê dikeve medreseyê. Li başûrê Kurdistanê di zanîngehê de dersan dide. Helbestên Cegerxwîn di Hawarê hatine weşandin. Di salên cur bi cur de çar dîwanên Cegerxwîn hatine çapkirin.

Êrîş qîma têkberina xebatên NÇM'ê nakin

Her wekî tê zanîn ev demeke dîvîrê e ku dewleta tirk terorê li ser saziyên welatparêz bi awayekî hovanetir dimeşîne. Ji bo ku çanda kurdan têk bibe û bifetisîna dewleta tirk dest bi polîtîkayên xwe yê genî û hovane kir di bin navê marjînalîkirinê de piştî girtina şaxa NÇM'ê ya Amed û Ruhayê, salona NÇM'ya şaxa Edeneyê û Mêrsînê jî ji aliyê polîsan ve hate morkirin.

Ji ber van sedeman ev demeke dîvîrê e ku NÇM'ya Mêrsînê nikaribû çalakiyên xwe pêşkêşî gel bike. Ji bo pûçderxisitna van êrîşan, xebatkarên şaxê û birêveberiya HADEP'ê biryar sitand ku êdî ji niha û pê ve NÇM çalakiyên xwe yê hunerî li navçe û beldeyên HA-DEP'ê pêk bîne. Li gorî vê birayrê ewil Koma Hemdem li Beldeya Torosan û Yenîşehîrê, her wiha Koma Vendidan li beldeya Akdenîzê konserek pêşkêşî gel kir. De dehê meha Kewçerê de, dîsa NÇM şaxa Mêrsînê bernamêyek li dar xist. Bernamêya ku li salona HADEP'a şaxa Mêrsînê hate pêşkêşkirin, bibeşdariya 500 kesî pêk hat. Çalakî di şexsiyeta M. Halit Oral de ji bo hemû şehîdên şoreşê digel rawestîna rêzgirtinê bi xwendina merşaya Ey Reqîb dest pê kir û Koma teatrayê Koma Dîlana Şoreşê listikek bi navê

"Qambûr û Zambûr" pêşkêşî temaşevanan kir. Lîstika gelêrî ku bi taybetî li herêma Amed û Bilîsê tê listin pir bal kişand ser xwe. "Qambûr û Zambûr" taybetiyekê di hundirîna ku listikvan hem dilanê digire hem jî rîsta şangoriyê pêk tîne, her wiha ligel def û zurneyê tê listin. Piştî Koma Dîlana Şoreşê Koma folklorê ya zarokan Koma Medya bi listikên xwe yê herêma Amedê derket ser sehnê. Ev koma zarokan ji aliyê NÇM'ya Mêrsînê ve tê perwerdekirin û bi hunera ku pêşkêşî dikin, temaşevanan kêfxweş dikin. Her wiha ji NÇM'a Edeneyê Koma Sarya konserek dîvîrê pêşkêşî gel kir. Komê bi kilamên xwe yê xweş, reng da şahiyê. Ji niha û pê ve wê çalakiyên bi vî rengî berdewam bikin. FATÎH BENDEWAR /A.WELAT MÊRSÎN

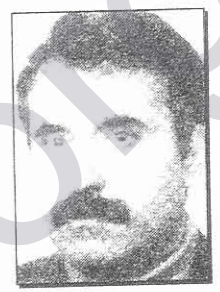
PÊŞBAZAN XELATÊN XWE GIRT

Pêşbaziya çîrokan ku Navenda Çanda Mezopotamyayê li dar xist bi dawî bû û roja 11'ê kewçerê li "Martî Sanat Evi" bi şahiyekê xelatên serketiyan hatin dayîn. Di bernamêya xelatdayîna ku bi rawestîna rêzgirtinê vebû de ji beşa kurdî û tirkî şeş berhem şayanî xelatê hatin dîtin. Di kurdî de berhema "Xezal" ji Girtîgeha Bartînê Harbî Soylu yekemîn; Ji Amedê Dîlawer Zeraq bi çîroka "Hebên Baranê" xelata duyemîn; Tayîp Kalîn jî bi çîroka bi navê "Asê" xelata sêyemîn girt. Di warê tirkî de xelata yekemîn ji Ruhayê Deruz Gönüllü çîroka bi navê "Adımlarımı Topluyorum Döndüğüm Yere" xelata yekemîn; ji Girtîgeha Bartînê Fesîh Erdemirci bi navê "Özgürlük Dağlardaydı" xelata duyemîn û ji Enqereyê

Mehmet Baranaydın "Harman Sonu" xelata sêyemîn girt. Her wiha di kurdî de berhema bi navê "Miri-na du serî" a H. Kovan Baqî, di tirkî de jî bi navê "Bêriya Karkan" Saim Babayîgît-Stenbol; "Parola" Mustafa Sönmez; "Gelincikler A-cı Çekmez" Turan Demir; "Çiçek Ana" Eyüp-han Başar; "Bir Son Gün Öyküsü" Uğur Kara xelatên taybet ên jûriyê standin. Ji sedema ku kesên xelat standin bi piranî di girtîgehê de bûn, xelatên wan ji aliyê nas, mêvan û xebatkarên NÇM'ê ve hatin girtin. Ji bo pêşbaziye bi temamî, di warê kurdî de 25, di warê tirkî de jî 76 berhem hatibûn şandin. A.WELAT/STENBOL

ÇAVDÊRÎ

Dermanê wan bersiva agirbestê ye

SERKAN BRÛSK

Ji roja ku Tevgera Rizgarîxwaz a Kurdistanê dest bi têkoşîna rizgariya gel kiriye heta îro, dewleta tirk her dibêje: "ew jî derve ve tê xwedîkirin, koka wê li derve ye û hejmerek dewlet (bi kêmanî heta niha navê deh dewletan hatiye hejmartin) li piştê wê ne." Pir caran jî, ev dewletên ku navê wan derbas dibin, hevalbendên wan in. Mînak Îtalya, Almanya dewletên Îskandinavya, heta Ermenîstan (heta duh jî Türkêş diçû wir û dihat) û hema kê jî saziyek kurdan re gotibe merheba. Temam. Êdî ev dewlet dî dijminê tirkan e. Bi rastî tirk bi van kirinên xwe dikin ku kenê guran jî, bi wan were. De jixwe li birêveberên Tirkiyê binêrin. Dostekî tenê ji bo Xwedê, ma hogirekî wan birêveberan heye? Ma wê çawa hebe? Ma tu gel cîran yan ne cîran maye ku ji destên wan xerabî nedîtibin. Yewnan, ermenî, ereb, kurd, asurî-suryanî, ecem, ewrûpî û gelek milletên din. Heta cûdahiyekê pir mezin di navbera van tirkên kemalîst û yê li Asyayê de heye. Lewre yê Asyaya Navîn, piştî demekê, fêr bûne ku bi gelên binecîh re di nava xweşî û başiyê de bijîn. Paşê jî tecrûbeyê sosyalîzmê ne hindik e. Çanda sosyalîst ew fêr kirine ku bi gelên cîran re weka bira bidin û bistînin. Ger em azeriyan li aliyekî bihêlin hemû dewletên din, bi cîranên xwe re baş in. Azerbeycan jî ji ber ku hinekî tesîr û nifûsa kemalîstan li ser wan heye, wisa tevdigere. Ev dewletên tirk ên li Asya, îro ve polîtîkaya nijadperest zêde napejirînin û wisa xuya dike ku ew bi gelên li dora xwe re di nava aşiyê de bijîn. Em dîsa li birêveberên kemalîstan vegevin. Ev serê çend rojan e ku taqimê xwe yê mehteran deranîne û li dahola şer didin. Bab-i Ali jî bi weşana xwe tevli êrîşê dibe. Jixwe siyasetmedar jî berê de amade ne. Çi ye ne çi ye? Dewleta Sûrî piştîgiriya Partiya Karkerên Kurdistanê dîke, Serokê Neteweyî Birêz Abdullah Öcalan li wir dimîne. Îcar çi? Ma ev çardeh sal in ku hûn ve dibêjin. Ma niha ye. Ha, li we teng dibe. Hûn bi hin hîlbijartinan re, bi awayekî cidî hatine hemberî hevde, piyên we ketine solek teng. Êdî hûn nema ve li xwe vedişêrin. Heta duh we digot çend eşqiya ne. Lê îro jî, hûn ji bo van çend kesan dikin şerekî mezin li hemberî çend dewletan bidin. Serok-komarê wan dibêje, "Bila cîhan me bibihîze. Em ê dinyayê xera bikin. Agir ketiye dawa me. Bila Sûriye hay ji xwe hebe, emê Şamê bi ser wan de hilweşînin". Ev gotinên Demirel in. Ne yê tîredînekî ne. Rast e, karkerên kurd qûş li dewletê teng kirine. Wek kabûsekê çok dane ser singa wê. Dinya li ber çavê wê reş kiriye. Yeko yeko damarên wê yê jiyane hişk kiriye. Ew sewsî kiriye. Ew har û dîn kirine û berdane meydana. Lê dîsa jî, bi ser vî halê wê de jî ew dibêjin em dikarin wê rehet jî bikin. Dermanê wê jî li cem me heye. Çawa me kir ku ev qas nexweşî bi carakê lê derkeve her wisa jî em dikarin, hemû nexweşiyên wê derman jî bikin. Ma ne ji bo wê yekê bû ku van agirbestek yekalî kirine. Wan bi riya serokê neteweyî diyar kir ku ew dê şansekê bidin wan. Ji bo ku ew hin gavan di riya mirovahiyê de biavêjin û xwe hinekî ji qirêjiyan rizgar bikin. Lê wan qet deng jî nebîr xwe. Tora em dibînin ku ew operasyonên mezintir li dar dixin, dixwazin têkevin başûr û heta heta Sûrî jî dagir bikin. Hemû dewletên ereban û yê heremê diyar kir ku ew yek ji tirkan zêde ye û dê ji wan re neserîfe. Heta Îran dibêje dê tirk herî zêde ji êrîşekê wisa ziyane bibînin. Qedafî li singa xwe dide. Werhasil hemû dewletên heremê ya xwe li hemberî tirkan kirine yek. Piştî vê hevgerîna ez bawer nakim ku tirk tiştêkî bikin. Tenê tiştê ku tirk bikin, bersiva agirbesta Serok e. Ji wê pê ve tu dermanê wan tune ye.

Tirkiye li fezayê jî

Tirkiye, tevî agirbesta yekalî ya PKK'ê, zora dewletên Ewropa û raya giştî ya cîhanê vê dawiyê bêhtir şerpe weşanên MED-TV'yê sînyal hatin şandin û peyre bi biryara Walîtiya OHAL'ê belavkirina Azadiya Welat li cîhanê êrişan wekî dirêjiya "konseptê marjînkirinê" û nexweşiya di navbera Sûriyê

Hefteya borî di rojê Kurdîstanîyan de mijara sereke êrişên li dijî MED-TV'yê bûn. Gel û gelek saziyên Kurdistanî û demokratîk bi şeweyekî tund li dijî van êrişan rabûn û yekser bo MED-TV'yê piştigirîya xwe diyar kir. Di heman demê de rayedarên Tirkiyeyê piştî Ûlkede Gündemê ji bo Azadiya Welat jî li Herêma Awarte (OHAL) biryara qedexekirinê girt. Derdorên welatparêz û şoreşger van êrişan bi "Konseptê Marjînkirinê Tevgera Neteweyî ya Kurdistanê" ve girê didin. Her wiha ew, balê dikşînin ser nexweşiya di navbera Tirkiye û Sûriyeyê û didin zanîn ku, Tirkiye dixwaze bi van êrişan bi rehetî karê çewt-agahdariyê pêk bîne.

MED-TV di şerê teknîkî de bi ser ket

Êrişên navborî cara yekemîn şeva 9 kewçêrê di dema bernameya "Panelê" de pêk hatin. Rojên dîtir jî êrişan bi awayekî rêkûpêk dom kir. Bi pey agahiyên berpirsiyarên MED-TV'yê navenda van êrişên sînyalî Stenbol e û her wiha bi metodekî leşkerî, ku wekî "şehkirina radarî (radar tarama)" tê binavkirin, tene lidarxistin. Dîsa li gorî berpirsiyarên MED-TV'yê ji bo êrişan komîsyoneke

taybet hatiye sazîkirin û ew komîsyon 24 seatan li ser kar e. Li aliyê din MED-TV li dijî vî şerê teknîkî peyka (satelîte) xwe guhart, lewre êrişên li dijî wê rawestîyan. Ji ber ku dema sînyal bêne weşandin, dê weşana nivê televizyonên cîhanê têk biçe.

Wekî diyar e cara yekemîn di roja 15

Rayedarên Tirkiyeyê MED-TV'yê bi terorîstî û şidetperestiyê tawanbar dikin. Lê ITC heta îro digel ku bi awayekî tûj doza prensîbên xwe dike, ji bo MED-TV'yê ceza nebiriye, ev li aliyekî hişyarnameyek jî neşandiye.

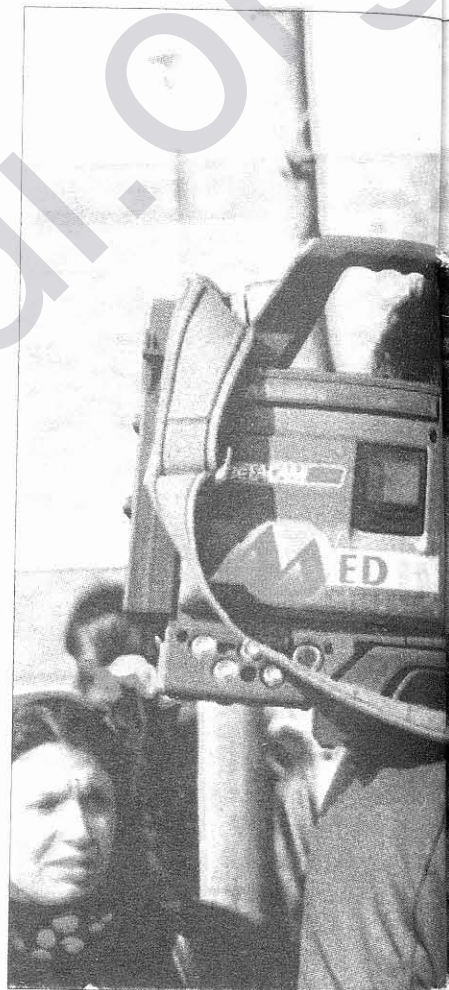
berfanbarê sala 1995'an de bo weşanên MED-TV'yê sînyal hatibûn şandin. Balkêş e wê rojê jî dîsa di dema bernameya Panelê de, ku biryara agirbestê dihat ragihandin, weşana MED-TV hatibû astengkirin. Ev êriş, di warê xwe de li cî-

hanê wekî yekemîn êriş tê hesabandin. Li gorî ragihandina pisporên teknîkê, li êrişên bi vî rengî gelek pere diçin. Her wiha ew didin zanîn ku êrişa di sala 1995'an bi 20 milyar dolaran hatiye lidarxistin û bihayê êrişên dawî jî sê caran ji van zêdetir e.

Berpirsiyarên MED-TV'yê di daxuyaniya ya li ser êrişan de da xuyakirin ku Tirkiye bi van êrişan dixwaze krîz û rûreşiya xwe weşêre, çetefî û mafyatiyê jî wekî karê welatparêzan nişan bide. Di dirêjiya daxuyaniyê de wiha tê gotin: "Dema ku li Tirkiyeyê karên neqanûnî û sextekariyê zêde dibin, propagandaya 'Vatan, Millet, Sakarya' tê gurkirin." Her wiha hate ragihandin ku, dema têkoşîna rizgariya neteweyî ya Kurdistanê gur dibe, bêhtengiya Tirkiyeyê ya ji bo MED-TV'yê jî zêde dibe, lewre MED-TV daxwazên siyasî û neteweyî yên gelê kurd pêşkêşî cîhanê dike.

Endamên Parlamentoya Ewropayê: Ev skandal e

Li pey van êrişan roja 14 kewçêrê delegasyonê ku ji berpirsiyarên MED-TV, PKDW û Yekîtiya Rojnamegerên Kurdistanê pêk dihat, digel endamên Parlamentoya Ewropayê, bo çapemeniyê daxuyaniyê ragihand. Di çala-

kiyê de Serokê Komîsyona Parlamentoya Ewropayê ya Azadiya Derbirina Ramanan û Weşanê Haidi de Anconna û girse jî amade bû. Di vê navberê de parlementerên bo MED-TV'yê piştigirîya xwe ragihand û ev êriş wekî skandal bi nav kir. Her wiha berpirsiyarên MED-TV'yê dosyayek pêşkêşî parlementoran kir û wan ev dosya hilanî. Li aliyê din li ber avahiya Article 19, ku ji bo azadiya çapemeniyê têdikoşe, Gerîndeyê Giştî yê MED-TV'yê Hikmet Tabak, Serokê Article 19 Francis de Souza û parêzerê MED-TV'yê Marc Stefan di civîneke çapemeniyê de êrişên li ser MED-TV'yê şermezar kirin. Di civînê de Francis de Souza da zanîn ku ew dê li dijî wan êrişan her li cem MED-TV'yê cih bigirin.

Wekî tê zanîn MED-TV ji aliyê resmî ve saziyeke Îngilistanê ye, lewre endamê ITC (Saziya Serbixwe ya Televîzyonê). MED-TV bêtî destûra ITC nikare weşana xwe bidomîne. Ji bilî MED-TV'yê di bin bana ITC'ê de 70 televizyonên navneteweyî weşana xwe pêk tînin. Li aliyê din bi pey agahiyên

SERBAJARÊ KURDISTANÊ BÊ 'WELAT' MA

Azadiya Welat, li Kurdistanê hate qedexekirin Belavkirina rojnameya Azadiya Welat, ku yekane rojnameya xerûbî li kurdî ye li bakurê Kurdistanê,

rojê 12 kewçêrê 1998'an bi biryara Walîtiya Herêma Awarte (OHAL) li bajarên Amed, Dêrsim, Culemêrg, Sêrt, Şîmex û Wanê hate qedexekirin. Berpirsiyarên Azadiya Welat roja 15 kewçêrê li şaxa Komeleya Mafên Mirovan ya Stenbolê daxuyaniyê çapemeniyê saz kir. Di daxuyaniyê de Gerîndeyê Giştî yê Azadiya Welat Sami Tan, Endamê Komîteya Rêveberiya Giştî ya HADEP'ê Mehmet Nuri Güneş, parêzera Azadiya Welat Fatma Karaktaş û Berpirsiyara Karê Nivîsaran ya Ûlkede Gündemê Filiz Duman amade bûn. Di civînê de pêşîn Gerîndeyê Giştî yê Azadiya Welat Sami Tan daxuyaniya çapemeniyê xwend. Di daxuyaniyê de hate ragihandin ku, ew bi vî biryarê şaş û metel nemane, lewre nişaneyên vî yekê jî zû de rû dane. Her wiha behsa êriş û çewsandinên li ser MED-TV, rojnameya Ûlkede Gündem, HADEP û Dayika Şemiyê hate kirin û wiha hate berdewamkirin: "Dewlet bi vî helwesta xwe nişan dide ku, wê li dijî çapemeniya kurdî û hêzên muxalîf şer îlan kiriye û çeteyan jî diparêze. Diyar e êdî rewşa awarte ne tenê li bajarên kurdan, li hemû Tirkiyeyê li dar ketiye. Ev biryara li ser Azadiya Welat karê dewleta ku di bin destê çeteyan de ye." Li aliyê din li ser biryarên berhevkerinê yên bo Azadiya Welat hate rawestandin û hate gotin ku ev biryareke kêfî ye, lewre heya îro hejmareke rojnameyê hatiye berhevkerin û ji bo du hejmaran jî doz hatiye vekirin. Dîsa êrişên li ser nûnergehên Azadiya

Welat hatin diyarkirin û wiha hate gotin: "Em wekî kedkarên Azadiya Welat, bi hêz û piştigirîya ku em ji gelê xwe distînin, em dê van êrişan têk bibin. Li ser vî yekê em ji raya giştî ya demokratîk daxwaza pejkariyê dikin." Di civînê de parêzera Azadiya Welat Fatma Karaktaş da zanîn ku ji ber ku hiqûqa naxweyî rê nade doz vekirine, ew dê serî li Dadgeha Mafên Mirovan ya Ewropayê bidin. Endamê Meclîsa Partiyê ya HADEP'ê Mehmet Nuri Güneş bal kişand ser pîrozbahiyên bo salvegera avabûna Komara Tirkiyeyê û got ku Komara Tirkiyeyê bûye komara çeteyan. Her wiha wî diyar kir ku li cîhanê tu dewlet bi biryamameyan bi nayên birêvebirin. Berpirsa rojnameya Ûlkede Gündemê Filiz Duman jî qala êrişên dawî yên li ser çapemeniya azad kir û got ku, êrişên dewletê her gurtir dibin, ew dê li ser xeta berxwedanê tê bîkoşin û piştigirîya Azadiya Welat bikin. Her wiha berpirsiyarên Azadiya Welat roja 15'ê kewçêrê digel Berpirsiyarê Çapemeniyê yê Balyozxaneyê Îngilistanê yê Stenbolê Neil Frapê, hevdiînek pêk anin. Wekî din li Amedê jî ev biryar bi daxuyaniyê bo çapemeniyê hate şermezarkirin. Di çalakiya ku 300 kesî tê de beşdarî kir de, nûnerên HADEP, Platforma Demokrasiyê, DBP, Hêvî, Ûlkede Gündem, Özgür Halk hebûn. Li aliyê din Înstîtuya Kurdî ya li Stenbolê jî ji êrişên dawî bepar nema. Endamê kargerîya înstîtuyê zimanzan F. Hüseyin Sağnç roja 15'ê kewçêrê, di dema serlêdana bo pasaportê de ji aliyê polîsên jî şaxa têkoşîna li dijî terorê ve hate derdestkirin. ■

REKTEKNOLOJİK

erket nêçîra kurdan

ike û berê xwe dide saziyên kurdan. Pêşîn bo hate qedexekirin. Derdorên welatparêz van ayê de dibînin.

siyarên MED-TV'yê rayedarên diyar kirine ku, ew ne xwedî mezîna in ku di warê teknîkî de li nêrîşan tê bikoşîn lê wan daye za ew de lêkolînê bikin peyre jî li Peymana Çapemeniya Azad doza xwe bikin. Tirkiye jî yek ji dewku ev peyman îmze kiriye ye.

layê din wekî diyar e rayedarên MED-TV'yê bi terorîstî û şîstiyê tawanbar dikin. Lê ITC he digel ku bi awayekî tûj doza xwe dike, ji bo MED-TV'yê ceza ye, ev li aliyekî hişyarnameyek jî diye. Li gorî prensîbên ITC; divê zanyon bi tu partî û saziyan ve ne daye be, di weşana xwe de objektîf pesna şidetê nede.

Li piştgiyaya Azadiya Welat kampanya

Li dijî van êrîşan Kurdîstaniyan li ge-berêverên cihanê, bi awayekî berfireh test girt û bo MED-TV'yê piştgiyaya ragihand. Bi pey gotinên berpirsiyariyê MED-TV'yê telefonên wan asê bûn. Li aliyê din bi pêşengiya Azadiya

Welat li dijî êrîşên li ser MED-TV'yê li metropolên Tirkiyeyê kampanyayekê îmzeyê hate saz kirin. Kurdîstanî û derdorên demokrat yê Tirkiyeyê bi awayekî berfireh beşdarî di kampanyayê de kir û piştgiyaya xwe ragihand. Her wiha kanaleke din ji bo MED-TV'yê peyka xwe da bikaranîn.

Konsepta Marjînkîrinê li ser kar e

Wekî dixuye piştî ku belavkirina Azadiya Welat jî li Herêma Awarte hate qedexekirin, ji bilî MED-TV'yê tu dezgehên ragihandinê ku li Kurdîstanê agahî û nûçeyan belav bikin, namînin. Her wekî tê zanîn li Kurdîstanê belavkirina Ûlkede Gündemê jî qedexe ye. Dîsa şaxa Komeleya Mafên Mirovan ya Amedê girtî ye. Ev jî dide xuyakirin ku dewletê li ser Kurdîstaniyan şerekî psikolojîk yê hê tund daye destpêkirin. Ev jî li gorî "Konseptê Marjînkîrinê" tê meşandin. Her wiha vê dawiyê jî ber nexweşiya di navbera Sûriye û Tirkiyeyê de, pêwîstiya Tirkiyeyê bi şerê psikolojîk heye.

NAVENDA NÛÇEYAN

TELEVÎZYONEKE ZÊDE DEMOKRAT :

MED-TV

Cem Boyner, dema Serokê Tevera Nû ya Demokratîk bû, çûbû Kurdîstanê û ji ber rewşa MED-TV'yê şaş û metel mabû: "Yahû! Zilam ji bo ku li MED-TV'yê temaşê bike, pezê xwe giş firotiye. Diyar e ev zilam dê birçî bimîne!" Ev gotin, dilxwaziya Kurdîstaniyan ya li ser MED-TV'yê gelekî baş didin der. Gelê Kurdîstanê di demeke kin de bû bengiyê televîzyona xwe. Tevî ku dê birçî bimîne jî, kete taya "sêlikan". Êdî rayfînga malbatên ku li mala wan MED-TV hebû, bilind dibû. Bayê wan gelekî bilind dihat! Li cihên ku kurd lê dijîyan û bajarên Kurdîstanê "moristana sêlikan" peyda bû.

Li aliyê din ronakbîrên tirk û di serî de Turgut Özal, rayedarên Tirkiyeyê jî digot: "Xeman nexwin! Em dikarin mafên çandî yê kurdan bidinê. Lewre kes li televîzyona bi kurdî temaşê nake." Balkêş e demokratên tirk (!) (Zülfü Livanelli, M. Ali Bîrand hwd.) ji ber vê yekê aligiriya vê yekê dikirin. Heke ku kurd li televîzyona xwe xwedî derketana, dê li dijî vê yekê rabûna. Jixwe tirsê Tirkiyeyê ya ji ber MED-TV'yê gelekî mezin û xedar bû. Di hevdiştinên dîplomatîk de bû mijara sereke. Vê tirsê Sigmund Freud şeytanqûnî (hortlama) kir û wî ji dil û can li vê tirsê kola. Ji ber ku tirsê bi vî rengî di literatûra psikolojîyê de tunebû. Wekî tê zanîn demekê li bajarê Tirkiyeyê li Denizliyê weşana MED-TV'yê li dêvla televîzyoneke tirkan derketibû, rayedarên bajar yekser ceryana bajêr qut kiribû.

Akademiyeke Cîhanî

Piştî ku kurdan berê xwe da "welatê xeribiyê" her digotin: "Heft xwezî bi rojên berê û şevbûhêrkan". Piştî MED-TV'yê tîn û germahiya şevbûhêrkan careke din li mala kurdan peyde bû. Têkiliya kurdan xurt û germtir bû. Lê MED-TV'yê wekî şevbûhêrkan tenê dilê kurdan germ nedikir, her wiha bû mêjiyê kurdan jî. Dawiya dawî wekî akademiyeke cîhanî kar dike. Êdî bi MED-TV'yê şevbûhêrkan kurdan bûn "şevbûhêrkan zanistî". Bi taybetî roja Panelê şevbûhêrkan germ û xweştir dibin.

Li aliyê din kurdên ku xwe ji têkoşînê didan alî, dema li MED-TV'yê temaşê dikirin, hêdî hêdî berê xwe didan têkoşînê û bi kurdîstaniya xwe serbilind dibûn. Peyre digotin: "Ma profesor jî bi kurdî diaxivin!" Bi kurtayî "çand û zimanê gundî û çiyayîyan" bû "çanda şarîstaniyê û pêşverûyan". Dîsa gelek tirk, laz, ereb û gurciyan li mala xwe MED-TV saz kir. Piştî ku lê temaşê dikirin, wan digot: "Ewqas jî demokrasi çênabe!"

Tiştê herî girîng MED-TV'yê sînoren psikolojîk yê di navbera kurdan de hilweşandin û kurdan di warê netewebûnê de gavên dîrokî û bikêrhatî hatin avêtin. Televîzyona neteweya bêdewlet, di mêjiyê kurdan de dewlet ava kir. Li çar aliyên Kurdîstanê û cîhanê kurd li ber MED-TV'yê rûniştin û wan "Rê û Rê Kurdîstan" nas kir. Yê ku hay ji Amed, Silêmanî, Mahabad, Dêrsim, Qamişlo û Dihokê nebûn, li wan bajarên "rêwîngiyên nîgaşî" li dar xistin. Êdî peyvên wekî "Kurdîstana Tirkiye, Îran, Iraq û Sûriyeyê" li ser zîmanan peya dibûn, Kurdîstan bûbû ya kurdan. Êdî wateya bakur, başûr û rojhilat bû kurdan dihatin wateyêke din.

Dîsa MED-TV'yê dor li "împaratoriya derewan" teng dikir. Ew qas jê ditirsiyan ku, bi milyonan dolar ji bo ku weşanên wê tîk bibin, bi kar dianîn. Jixwe dema behsa kurdan dibê, rayedarên tirk li berjewendiyên xwe yê aborî û siyasî jî nafikirin. Teoriyên çepgirîyan yê li ser serdest û birjuwaziye li rewşa Tirkiyeyê nayê. Lewre helwesta Tirkiyeyê berberiyê (kan davası) tîne bîra mirov. Lê wekî gel gotiye: "Bila zilma wan zêde bibe, da ku zûtir tîk biçin!"

Divê li ser qedexekirina Azadiya Welat li Kurdîstanê jî çend tişt bînin gotin. Piştî biryarê, serpêhatiyêke pêşengê şoreşa Bulgarîstanê Dimitrov tê bîra mirov: Rojêkê Dimitrov pê dihesa ku rojnameyên birjuwayê pesna wan didin, yekser hevalên xwe li hev dicivîne û dibêjê: "Hevalno! Xuya ye me şaşiyek kiriye. Ji ber ku birjuwazî pesna me dide." Xuya ye em li ser rîya rast hevalno...!

MAZLUM DOĞAN

Çîroka gerîlayên ku zivistanê 28 rojan meşiyane

Û me mirin dereng hişt

Di qefîla şevên Araratê de
Bi qayîş zexm disekinîn xeyalên me
Tofan û serma, berf û mirina spî
Di qijîna bahozê de.
Ararata bi melodî
Dilê Kurdistanê yî volqan
Di bilûra Şivên de Ararata daxdayî
Bilind dibe bi serê xwe
Bi tenê lê bi rûmet, bilind dibe bi
rehmet
Di lepê xwe de pêşkeş dike mirinê jî
jiyanê jî

Li ber wî, hema li ber
qeraxa wî,
Malek bi yek şibakê
Wekî roniyek kûr di
parzîne şeva tarî...
Di hilatîna rojê de û di
avabûna rojê de
Ya ku qûbla wê Ararat
e

Kalek, bi tevdana pe-
rengê tîfikê re
Qala Qûbeya ku ji
xwer e kirî cih dike.
Nalînêk ji kûr tê, hem
jî ji nava dil
"Agirî ji me re mesken
bû, evîndarbûna wê
bi qasî hilkişîna wê
koteke"

Dibêjê û dîsa awirên
xwe berî Araratê dide
Carna bi dila hildiki-
şin wê bilindahiyê,
Bi hêvî, bi evîndarî û
bi tolhildanî...

Hin caran jî bi xeya-
lan re, bi xewnan re
digîhîjin Araratê

Pîroz tê zanîn Ararat
Û ev pîrozî evîndar dike dilan
Ji Zerdûşt tê.

Jiyanê
Di pêşkeşkirina jiyanê de, hevdîtina
paşeroj û peşerojê ye

Oyy Ararat! Di qijînen şevên tofanî
de

Gewdên hesretî zelaliya sibehek
germ

di rêwîngiya mirinê de, tu bi serê
xwe hiştin,

daxwaz tenê sibeheke zelal bû.

Te neda wan mizgîniya rojek bi ronî
Heyvê bi xwe jî ronîya xwe neda.

Ma tu dexesî û te ew veşart?

An na tiştêkî te dizanî hebû, ku nayê

zanîn...

Tu ku Araratî;

Bi her tiştî xwe ve bi rûmet û bi hey-
bet

Bi navê rûmetê, bi navê evîndariyê,
bi navê jiyanê

Ê ber bi te ve dimeşe

Di ber singa te de ber bi mirinê ve
tê kaşkirin

Bi dilê xwe yê hozanî, bi stranên
xwe yê berxwedan barkirî:

Şervanên nemir ku pêşeroj dane ser
mil

xweşkahî, şînahî û rojên germ....

Helandina berfê û herikandina wê
yî seva Erezê

We pir ne dûr bane

Wexta şewqa êgir di çavên me de
vêdiket

Me "Riya me dirêj e hevalno!" bi-
hîst.

Me bi êgir re cara dawî dilan girt

û rêz bi rêz bûn di rê de

Bêdeng û tehma....

"Em li Çemçê ne"

Erez bêdeng, Erez ji her tiştî bêxe-

Ji tariyê sibê dizibû, sibehek bêroj
Îro rojek ji rojên bêoxirî zivistanê
bû

Gîrzonekek sar fitilî li sûkra me
berfa ber ba dibû li rûçikên me di-
xist

Em di riya xwe ya çend rojan de hin
bûbûn

Şer bêdil şewat bû

li mêjî û dilê me, şer dineqîşî tim û
tim.

Berxwedanê û îxanetê li hev didan
sîng bi sîng

Ê ku bi şer nedwestiyan,

Ê ku bi çeka xwe bi-
bûn dostê axê

Revîbû bi tasek
şorbê....

Em di tevgeriyê de ne
Şivîlê teng,

Her yek ji me bêdeng
gav diavêje

Em seatan, roja li hev
diqulibînîn

Rê dirêj, rêwîngî westi-
yayî ye

An na emê bibezin pêş
de

Bi gewdên xwe yên ji
sermayê reş bûyî, ê şe-
witî

Emê ji bo pêşwazîkirina
rojê bibezin pêş de....

Çênabe, em westiyayî
ne

Rojên bi birçîbûnî, bi
bêxewitî têne qulibandin

Mîna kevirekî giran li
ser milên me....

Biparêze Ararat;

Bi navê Avesta ku ji Êgir hatiye ni-
vîsîn

Bi navê Zerdûşt

Bi navê xwedayên nas û nenas

û bi navê eşqa Kurdistan biparêze
Ararat!

(Li Araratê roj bi beşîşandina gerî-
la tê pêşwazîkirin)

Navê me dineqîşîne.

Di destê me yî reşbûyî de kulmek
xwîn

Em bi çavên xwe yên xewokî difirkî-
nîn

û em rojê bi îçtimayê pêşwazî dikin.

Di çaydankê reş de

Çaya ji berfê hatiye demkirin

Dema me li ber Agir qurt jê didan

me xeyal kir hatina biharê

ber e

Qet bêşaşkirina rê,

Digihîje evîna xwe, digihîje wê der-
yayê

Mêrga avê, Gola Kupê

Di biharê de mîna xêliyêkê dinuxu-
mîne

Çitîk ketiye çemê dîn dixemilîne

Kevz bi rengê qedîfeyî dipêçe

Şemîtok û nermik

Dengê me yî qutbûyî tevî çitîka bû

Li ba bû xeyalên me.

Di bêdengiya Newala Kûr de

û bêdengî bi xwe re bêrîkirina den-
gekî tîne

(Em li Şenkayayê ne)

Qayîş li şeva tarî

Ronîya berfa Araratê pêçabû

Dixwazim razêma niha

Hema kêliyêk jî be ez razêma

Bawer ke gavên min hişk dibin

Bihêle hinekî razêma

Bila pênc deqîqe bin

Nebe pênc saniyan

Lê bila kûr be xewa min

Radikevim, dayika min dîsa bang li
min dike

Bi nûkûrandin, bi gotina lorikên
şînê....

Diveciniqim ji cihê xwe,

Da nebê xewa bê hayiyê

Wê dayika min careke dî min neyne

Di rojên zivistanên reş de

(Dê bidome)

GIRTÎGEHA BARTINÊ

Li NÇM'a Îzmîrê

● 17.10.1998 çemf: Konsera Koma Agirê Jiyan, saet:18.00

● 18.10.1998 yekşem: Konsera Koma Agirê Jiyan, saet:15.00-18.00

● 19.10.1998 duşem

Bi Koma Agirê Jiyan ra gotûbêj, saet:18.00

YÇKM

● 18.10.1998 yekşem, Konsera Grup Munzur

saet:16.00

ÇALAKIYÊN HEFTEYÎ

Navenda Çanda Tohum

● 18.10.1998 yekşem: Panel: Şoreşa Cotmehê

Beşdar: Rojnameya Atılım, Rojnameya Özgür gelecek, Rêxistina ÖDP'e ya Stenbolê, Navenda Çanda Tohumê

Ileri Gözetleme Kültür ve Sanat Evi

● 23.10.1998 în:

Lîstika bi navê "Amade be". Derhêner: Aziz Neslin

saet:18.00

Welat li Îzmîrê bi navê "ziman û netewe" panel li dar xist

Tevgera siyasî ji nirxên neteweyî hêzê distîne

Nûnergeha Azadiya Welat a Îzmîrê roja 10'ê kewçêrê li salona NÇM'ya Îzmîrê panelek li dar xist. Di panela ku bi ser navê "Ziman û netewe" pêk hat de Zimanzan-lêkolîner Dr. Ali Rıza Aslan, Nivîskar-lêkolîner Mustafa Borak Gerîndeyê Giştî yê Azadiya Welat Sami Tan wekî axivger beşdar bûn, her wiha nêzî sed kesî beşdarî di panelê de kir.

Panelîst bi giştî li ser netewebûnê û girîngiya zimên sekinîn. Dr. A. Rıza Aslan li ser mercên netewebûnê da zanîn ku çar mercên netewebûnê yên bingehîn hene, ku ji van yek tenê jî kêm be qewmek nikare bibe netewe. Aslan mercên netewebûnê wiha rêz kir; ziman û welat, çand û dîroka hevbeş û aborî. Aslan da zanîn ku mirov nikare al û olê wekî mercên netewebûnê yên bingehîn bihesibîne. Ji ber ku ev, li gorî demê diguherin. A. Rıza Aslan di nava axaftina xwe de li ser têkiliya ziman û netewe, têkiliya zaravayan û siyasê rawestîya. Wî got ku ziman girêdayî ramyariyê ye, ziman û raman bêyî hev nabin. Dema ziman nîn be mirov nikare bifikire, dema raman nîn be jî ziman pêk nayê. Dr. Aslan diyar kir ku di pêşveçûna mirovahiyê de du hêmanên bingehîn ziman û dest in.

Di warê têkiliya zimên û siyasê de jî A. Rıza Aslan ev nirxandin kir: "Heke siyasetek tune be ku rê li ber zimên veke, ew ziman jî wê winda bibe." Aslan, li ser zaravayan jî dîtînen xwe wiha derbirin: "Zarava bi tu awayî nabin asteng li ber netewebûnê, lewre di hemû zimanan de zarava hene. Her wekî ji peyvê jî xuyaye zarava, awayê zar in, ne zar in."

Di panelê de Nivîskar-lêkolîner Mustafa Borak bi piranî li ser ziman, wêje, çand, folklor û zargotina kurdî sekinî. Borak got ku axaftin û

xwendina bi zimanê zikmakî ne mafekî demokratîk e, mafê jiyane ye. Borak di dawiyê axaftina xwe de bi minakên ji goînenê pêşyan û stranên gelêrî têkiliya xurt a di navbera ziman û zargotinê de destnîşan kir.

Di panela "Ziman û Netewe" de axifgerê sêyemîn Gerîndeyê Giştî yê Azadiya Welat Sami Tan, bi awayekî giştî li ser nirxên neteweyî û netewebûnê, zimanê rojnamegeriyê û pêwîstiya xwendin û nivîsandina bi zimanê zikmakî sekinî. Wî da zanîn ku di netewebûna gelên bindest de hêza diyarker rêxistina polîtîk û têkoşîna rêxistinî ye. Ji bo selmandina vê dîtîne jî wî rewşa gelê kurd a berî Tevgera Azadiyê û ya piştî vê tevgerê nimûne da. Lê wî diyar kir ku tevgera siyasî jî ji nirxên neteweyî hêz û quwetê distîne.

Gerîndeyê Giştî yê Azadiya Welat Tan gotina xwe wiha domand: "Mirov nikare nirxên neteweyî ji hev dûr bixe an jî di ser hev re bigire, hemû bi hev ve girêdayî ne." Sami Tan xwest ku rewşên bîrên kurd dev ji gotina bi şeweyê "bazara zimanê kurdî kesad e" berdîn.

Tan, li ser mijarê ev nirxand kir: "Bi vê ramanê kes nikare tiştekî bi dest bixe, rewşên bîrên ku tevgera bi milyonan li pişt be, divê dev ji vê dîtîna çewt berdîn. Lewre dema mirovên rewşên bîr û xwendevanên weşanên kurdî dilsoz bin, dê bi xebateke gur, encamên gelekî baş bi dest bixin."

Panelîstan da zanîn ku hebûna zaravayan dewlemendiya zimane kurdî ye, edî listikên dijmin ên di vî warî de tîk çûne.

Di dawiyê çalakîyê de kesên beşdar, li ser mijarê ramanên xwe anîn zimên û bi pirs û bersivan panel bi dawî bû.

DAVUT ÖZALP /A.WELAT ÎZMÎR

TÎŞK

Ez diz a ha!

LERZAN JANDIL

Dîroke de serê hardan ra mordemî est bî ke, dizd bî û dizdiya xo zê mêziyetêde manqûl zanitêne. Nê mordemî şarî, kesanê bînan ebi dizdiya xo tersnenê û vanê: "Qayte ti ke rehet mevindê, yan jî vatena mi mekerê, ez malê to tîrena." Bê guman na seba nê kesan nê bêahlaqî ya, ne jî çiyêde teberê mordematî yo. Wurnciya dîroke de sarê hardan ra mordemî ke mêkkujiya xo, talan û bandor kerdena şaranê bînan zê huner, zanitêne û hênî jî dênê şinasayene. Seba naye ma ke dîroke de şaranê bînan niyadeîme, naye areste vîne nîme. Mordemî, şarî û dewletî est bî, ke kultiya xo, koletiya xo, girêdayiya xo ebi paşayan zê duristiye, zê dilsoziye zanitêne û hên jî hên jî dêne zanayene. Zê kes û şaranê bindestê osmaniyan. Paşa her çî bî, şar û kesî qulê paşay bî û ganî înan qultiya xo de qusir mekerdêne. Naca çiyê tewr balantox o wo, ke nê mordemî, şarî yan jî dewletî eke xurt û zixm bê, ere xo bawer bê, nê çiyî kerdê yan jî kenê. Eke rexo bawer mebê "birakê maya xo ra vanê bawo.!" No jî qedere karekerê nînan biyo/o.

La belê ewro roj û dem verdo ra. Kes, şar û dewletê ke avêşiyena mordematîya ra, heq û hiqûqê însanetiye ra para xo gureta, ebi dizdiya xo, ebi kîstînanê xo, ebi talan û xirabkerdena xo, ebi qultiya xo kêfweş niyo, nînan zê meziyetan qebûl nêkeno.

Hama tam jî naca çiyêde ters esto. Osmaniyan ra bigêre hetanî ewro, "Dewleta Tirkîye, yan jî îdarekerdoxê daye." Ti vana qey vê kemere qer a, qe çiyê pê nêhesîna, qor a nêvîna, lala qesê nêkena.

Ewro jî zê demanê verî duştê cîrananê xo boruzaniya leci kena. Ewro jî zê demanê verî hemverê şaranê bîna, şarê ma, şenikiyanê miyanê ma dişmentîye û zordariye kena.

Eke yew kes jî çiyê vaco, vana: "Qayte ez girsêrî ya, qewetêrî ya, hundê leşkerê mi esto, dîroka xo de mi hundê dewletî rijnê, şarî, şenikiyî, dîne qedêne, ez to jî hal kena ha!"

Nê rojanê pêyniye Tirkîye dest kerdo ci, hetê ra wazena êrîşê Sûriye bikero, hetê ra qetîlmanê xo welatê made kena xurt û hetê ra jî êrîşê Televîzyonê Medî kena. Sero pêynê de jî dewletanê ereban tehdîd kena, wazena înan bitersno. La belê qeyî? Eke mordem cewabê persanê cêranên bidêro, no "Qeyî" yê naye zaf rehet êno famkerdene.

Ma vacîme, ke vatena cumhuriyetê Tirkîya raşt a. Yanê koka "terorî" Sûriye de ra. Ma şîma hetanî nika, na 14 serî yo katî bî? Şîma qeyî luzim di, Îsraîl de peymanê neweyî viraştî? Şîma qeyî meseleya çeteyan, vetena kasetan ra tepiya hemverê Sûriye dest bi vetana leci kerd?

Yan jî girsîya şîma, qeweta şîman îndî nêşona kurdan û şîma wazênê ebi hetkariya Îsraîl û Amerîka hem kurdan û hem jî cîrananê xo biqedênê? Yan jî şîma fam kerd, ke no lecê şîma wo ke hemverê kurdan de 14 serî yo ke dewam keno, beyhûde wo. Ê ebi metodanê neweya şîma wazene ke qeweta xo ya mîlîtarîzmî newe ra bîmunsê şaranê ma? Yan jî dewam, vila û hîrakerdena leci de menfaatê şîma estê?

Yan jî îndî îktîdar de partiyêde sîvilê, zê Özalî, çîna. Partiya leşkerîye, yanê partiya ordî esta. A jî tenya maşîqê îeci ya? Ma şîma îtîhat Terakî ra nat no cerebna se bî? Ganî pîrnika şîma bisuyo hard ra. Ganî dewlet û şarê bîni şîma biyarê re çok. Hetanî pîrnosê şîma hart ra mesoyo, şîma mordem nêbenê, şîma sîvilîzasyon, heqê mordematîye û şaran, demokrasi û yewbiyene ra çiyê fam nêkenê.

Hesenê Mûsa û Hedoka Qaso

Destana Hesenê Mûsa û Hedoka Qaso, destana evîneke dîroka nêzik e. Mirovên ku bûne şahidê evîna van herdu ciwanan, bûyer ji serî heya binî ji zarokên xwe re gotine. Îro ew zarok bûne kal û pîrên heştê sale. Du kes ji wan; Apê Hisên û Pîra Zeko ne. Ev herdu mirov jî dibêjin, "Em bi kilama Hesen û Hedo mezin bûne û dema ku em zarok bûn dê û bavên me bûyer ji me re vedigotin me li wan guhdarî dikir. Bi rastî em herdu jî di bin tesîra wan herdu qîz û xortan de mabûn ku me jî dil xistibû hevû din: Apê Hisên û Pîra Zeko herdu jî ji Biloka, Ango ji gundê Hesenê Mûsa bi xwe ne. Biloka gundê Qosera Mêrdînê ye. Di destanê de navê gund car caran derbas dibe. Jixwe bûyer jî li Biloka diqewime. Gava ku me bihist ev herdu pîr û kalê delal ji Biloka ne, me xwest ku ji devê wan vê destanê hîn bibin û em li ber çonka wan rûniştin me guhdêra. Apê Hisên cihê xwe xweş dîke û dest pê dike. (Yek caran Pîra Zeko jî beşdarî nav gotinê dibe û bi bihîstinên xwe çîrokê dixemilîne.) Belê gotinên stranê ew qasî nedihat bîra wan. Jixwe gotinên stranê gelêrî ne. Apê Hisên dibêje: "Hesen û Hedo ciwan in. Dilê wan dikeve hev û din. Hesen çend caran dê û bavê xwe dişîne ku jê re Hedo bixwazin. Bavê wê û birayê wê dil nakin. Dibêjin "Hesen şivanê gund e. Çi Hesen heye ku em qîza xwe bidine Hesen?" Lê dilê dêya keçikê heye bebê ji tîrsa re nake der. Ew jî li cem mêrê xwe cih digire. Îcar Hedo diçe cem dolabrêsan û keçikên gund rûdinê û wila dibêje:

Hey wax li min hey wax li min mala minê

Yadê yabo Hesenê mala Mûsa min dixwaze min bidinê
Mane sola Hesenê Mûsa qetiyaye yadê çûnhatinê
Bila qeda bikeve zewaca bêdil mêr û jinê
Yadê yabo heke hûnê min bidinê min bidinê
Belê ku hûn naxwazin min bidinê
Ezê herim Diyarbekîra şewitî ser bo-yaxeh reşkirinê
Min û hesenê Mala Mûsa daye soz-qerarên revandinî

Hesen xortekî bedew e. Mewîja reş di qirika wî de xupa dîke. Lê çî fêde malbata wî xizan û belengaz e. Qedr

û qîmetê wî li cem bavê û birayê Hedo nîne. Ji aliyê din ve Hedo bi ser Hesen de dimire, dibêje, "ji xeynî Hesen ez tu mêran nakim." Hesen û Hedo yek caran bi dizî têne cem hev û din, derd û xemên xwe ji hev û din re dibêjin. Malûm e gundî û cîran dibihîsin xeberê didine bav û birayê Hedo û fesadî û gelaciyan dikin. Navê birayê Hedo Simko ye. Simê Qaso û Derwêşê Cafo destbirak in. Derwêş ji gundê Xarokê ye. Ew jî şivanê gundê taxa jorî ye. Rojekê li ber pezê Hesen û Hedo bi hev re dibîne. Derwêş mirovekî fesad e. Ew jî wekî Beko Ewan e. Hema wê rojê diçe ji birayê Hedo, Simko re dibêje "Destbirak, tu dizanî îro min çî bi çavên xwe dîtîye? Weleh ne çê ye ku ez bibêjim lê belê ji ber ku tu destbirakê min î namûsa min ji min nagere de ka ezê ji te re bibêjim. Simko dibêje "çî ye kuro xer e? Te çî dîtîye bibêje!" Malxirabê Derwêş tiştêkî venaşêre û ji Simko re dibêje, "bi Xwedê îro Hesen û Hedo gihîştin cem hev û heta êvarê ji hev hu din neqetiyayin. Min ev tişt bi çavê n xwe dît." Gava ku Simko vê yekê dibihîze çav di serî de sor dibin û nabe ku dîn bibe. Dibêje, "de dinya ne rojekê tenê ye. Xwedê ji min û Hesen re mezin e. Madem ku wilo ye ewê gelek caran bêne cem hev." Rojekê-dikevin pêşiya Hesen û Hedo. Îcar Hedo dibêje:

Hesen heyra qurba ji kêfa dilê min û te re çiya bang kir çiyar
Biçûk û mezinên gundê me derketin çûn maziyan
Ji cem rebê îzetê de ewr û tavan li me geriyar
Ji ezamê jorî de baran dibariyan
Min û Hesenê mala Mûsa xwe avête bin deviyar
Me ji xwe re bi evîni dest avête kêf, henek û laqirdiyan
Hesenê mala Mûsa nefstenik bû dest

avête ser guliyar

Min got Hesen rabe, morî û mercanên stûwê min qetiyar
Hesen rabû yeko yeko libo libo berhevkir û lê geriyar
Yadê yabo ji aliyê Xaroka xopan derbek ji xafil de li me teqiyar
Simkê Qaso û Derwêşê Cafo bûne wekî wahşên nav deviyar
Dîna min dît Hesenê Mûsa bû wekî beranekî pez koviyan
Li ber çavê min rebenê di nava

Yadê yabo Hesenê Mala Mûsa bilûrvan e
Tizbiya Hesenê Mala Mûsa kehrîban e
Sola Hesenê Mala Mûsa reş e bi qeytan e
Qesasê Hesenê Mûsa Derwêşê Cafo û Simkê bira ne
Ji bo Xwedê hûnê wî nekujin, Hesen pîr ciwan e
Hûnê nekujin Hesenê Mûsa mêrê bi sed mêran e

Hey wax li min mala minê

Heyfa Hesenê Mûsa, ne m ê r ê kuş-

xwînê de digeriyan

Gava ku derbekê duduyan berdidin, Hesen birîndar dibe. Simkê Qaso dibêje "Cafo! rabe me Hesen birîndar kir. De ka em herin ser, heke ku birîna wî xedar be dê em wî bikujin. Lê belê ku birîna wî ne xedar be dibe ku bifilite. Welehî ku Hesen nemire, dê me herdukan jî bikuje." Çilo ku Simkê Qaso û Derwêşê Cafo ji kemînê derdikevin. Hedo xwe bi ser Hesen de davêje û wilo dibêje:

tinê ye

Simkê Qaso û Derwêş naçin ser Hesen û ji hev û din re dibêjen, "me derba kuştinê berdayê, Hesen tu car nafilite, dê ew bimre. De ka em birevin qey ku em xwe xilas bikin." Hedo radibe Hesen bi birîndarî digihîne bin siya zinarê û li birîna wî dinêre û hew xwe digire û qîr dîke:

(DÊ BIDOME)

BERHEVKAR: ADAR JIYAN

Ji Nûbiharê dosyaya Seyid Evdilqadir

Kovara Nûbihar bi hejmara xwe ya 65'an derket pêşberî xwendevanên xwe. Di vê hejmarê de bi dosyayê tertîjî û berfireh li ser Seyid Evdilqadirê Şêx Ubeydullahê Nehrî hatiye rawestandî.

Süleyman Çevik, Xelil Dost, Feqî Huseyn Sağniç, Memê Alan û Müfit Yüksel ku bi nivîsên xwe li ser Seyid Evdilqadir rawestiyane cih digirin. Her wiha li ser heman kesî bi lêkolîner û nivîskarên wekî Rohat Alakom, Naci Kutlay, İsmail Göldaş û Hasan Yıldız re hevpeyvîn hatine çêkirin. Di nivîsa Süleyman Çevik de qala hevdişîna bi Xidir Geylanî re ku neviyê Seyid Evdilqadir e, demeke dirêj li Amerikayê maye û piştê jî li Tirkiyeyê wekî midûrê giştî ji Sümerbankê malnîşîn (teqawid) bûye, tê kirin. Wisa xuya dibe ku heta ev hevdişîna pêk hatiye xwediyê nivîsê ketiye nav keftûleşt û tîkiliyên dûvedirêj, zehmetiyên giran kişandine lê ew ji mala Xidir Geylanî destvala vegehiyaye. Lê serpehatiya nivîskar bûye mijara nivîsê.

Xelil Dost bi sernavê "Seyid Evdilqadir kî ye" bi kurtasî li ser jiyana wî radiweste û diyar dibe ku wî di sala 1918'an de tevî çend hevalên xwe

"Kurdistan Teali Cemiyeti" ava kiriye û bûye serokê vê sazîyê. Li gorî nivîsa Xelil Dost, Seyid Evdilqadir di dema Osmanîyan de çareserkerîna pîrsa kurdî di çarçoveya sazûmana xilafetê û yekparetiya Osmanî de didit. Lê piştê jî ber ku Komara Tirk xilafetê radike û dest bi pergaleke nijadperest dibe, ew jî dest ji ramana xwe ya "Otonomiyê" berdide.

Dr. Naci Kutlay, di hevpeyvîna ku li gel wî hatiye çêkirin de, diyar dibe ku li Stenbolê bi hejmareke mezin qala kurdên ku ji feodaliyê hatine lê xwende, zana û nûjen in tene kirin. Tê gotin ku Seyid Evdilqadir yek ji wan kurdên herî navdar e. Kutlay qala arşîvên salên 1921-1922'yan dibe ku Seyid Evdilqadir li dijî parvekirina Kurdistanê derketiye û ji Konferansa Parisê re name şandiye ku parvekirina welatê wî, ew gelek xemgîn kiriye. Naci Kutlay dide zanîn Seyid Evdilqadir xwestiye ku Kurdistan bi hev re be lê di bin destê dewletekê de be (Osmanî Frensi an İngilîz ne girîng e) û ew bi xwe jî serok be. Her wiha Kutlay navê "ingilîzcîti"yê ku M.Kemal bi pey Seyid Evdilqadir xistiye, tasdiq dibe û diyar dibe ku wê demê hemû

hêzên dijber bi İngilîzan re tîkîlî danîne, lewre ew xurtirîn dewleta li ser rûyê cîhanê bûye.

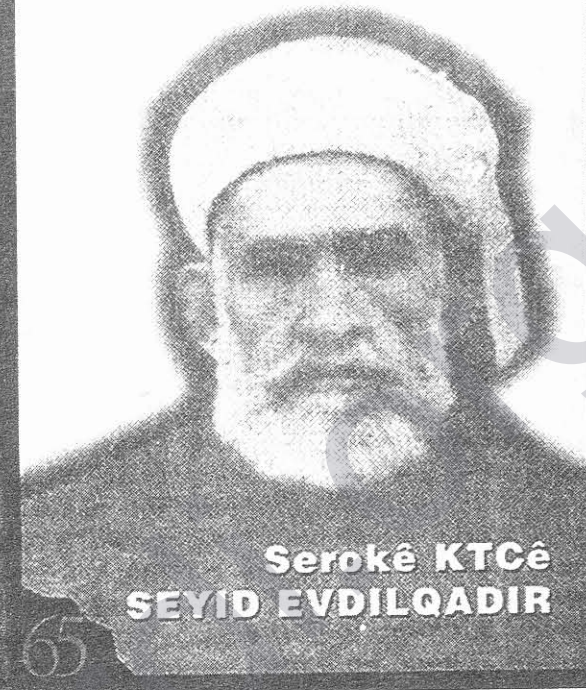
Feqî Huseyn di nivîsa xwe de serdanpê jiyana Seyid Evdilqadir radixe ber çavan. Şayanî gotinê ye ku nivîs pir zêde ji peşindayînan pêk tê. Nivîs di dilqê serpehatiye de hatiye ristîn.

Li aliyê din Rohat Alakom bi zimanekî akademîk li Seyid Evdilqadir radiweste û agahiyên balkêş dide. Ew di nivîsa xwe de diyar dibe ku di destpêka sedsalê de li Stenbolê 30.000 kurd hebûne û 15.000 jî wan endamên "Kurdistan Teali Cemiyeti" bûne û Seyid Evdilqadir jî serokatiya wan kiriye.

İsmail Göldaş di nivîsa xwe de berevajî Naci Kutlay "ingilîzcîti"ya Seyid Evdilqadir red dibe û dibêje ku ew ne xulamê İngilîzan e. Göldaş jî bo tîkiliya Seyid Evdilqadir û "Cemiyeta Azadî"

Nûbihar

MEHNEMEYA ÇANDI HUNERÎ EDEBÎ

Serokê KTCê
SEYID EVDILOQADIR

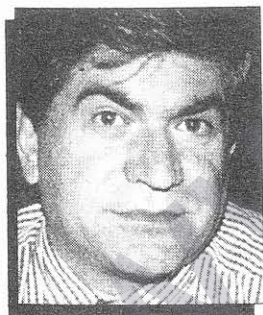
dibêje ku di wî warî de gelek nîqaş û gengeşî çêbûne û mensûbiyeta wî ya Cemiyeta Azadî meseleyeke resmî ye.

Li aliyê din kovarê ji secereya Malbata Nehriyan re rûpeleke xwe veqetandiye. Wisa diyar dibe ku Nûbihar divê hejmara xwe de ji bilî nivîsên dosyayî dest bi nivîsên din jî kiriye. Wekî minak Zeynelabidin Zinar bi nivîsa xwe ya bi navê "Gurê Manco", Hilmi Yeşiltaş jî bi nivîsa ku navê wê "Ey Nazenîn" e, di rûpelên kovarê de cih girtiye.

SALIHÊ KEVIRBIRÎ

Kongreya Mezin a HADEP'ê

OSMAN ÖZÇELİK

Kongreya Mezin a Sêyemîn a HADEP'ê di yekê mehê sermayewêzê de wê li dar bikeve. Kongre, di van rojên dîrokî de li dar dibe. Ji ber vê yekê kongreya sêyemîn, ji kongreke rêzê cûda dibe û balê dikêşîne ser xwe. Ez bawer im di dîroka kurdan de, dê gelekî behsa van rojan bibe. Ji ber ku, cara yekemîn e ku li başûrê Kurdistanê şanseke federasyonê derketiye holê.

Başûriyan bi xwe jî heta îro daxwaza federasyonê nedikirin. Daxwaza wan "li Iraqê demokrasî, ji Kurdistanê re muxtariyet (özerklîk)" bû. Nakokiyên navbera Amerikayê û Sedam, Amerîka anî heta vê niqteyê. Di vê yekê de Washington çiqas samîmî ye, çiqas jî dilê wê dozê dibe, em pê nizanin. Ji ber ku em dizanin hêza Amerikayê heye ku vê daxwazê di rojekê de bi cih bîne. Belê nake. Bike jî û neke jî, ji bo Kurdistanê Başûr rîya dewleteke federasyonî vebûye û xuya ye dewletên dinyê dijberiya xwe eşkere nakin. Sedema dîn û harbûna

Enqerê jî ev e.

Di vê pêvajoyê de rewşeke balkêş a din jî ev e: Tirkiye bi awayekî zimmî, PKK ne mîna rêxistineke terorîst, mîna rêxistineke siyasî qebûl kiriye. Berdevkên dewletê yên ne fermî, êdî nabêjin em serê serokê PKK'ê dixwazin. Tirkiye bi Sûriyeyê re hatiye ber şerekî mezin. Hate dîtîn ku Sûriye û Hafîz ne bi qasî dihat gotin; bêhez, tîrsonek û bi tenê ne. Berê, serê Serokê Partiyê Karkerên Kurdistanê dixwestin, dîtîn ku bi dest wan nakeve rû badan, êdî dibêjin bila ji Sûriyeyê derkeve û biçê dewleteke sêyemîn, ku ji Tirkiye dûr e. Ne tenê Öcalan. Ew û hevalên xwe bi hevdu re. Ango gerîla jî dikare bi dûr bikeve. Ev pêvajoyê nû ye û zehf girîng e. Ev qebûlkirin e. Ev naskirineke zimmî ye.

Ev formûlasyon bi me xerîb nayê. Formûlasyona İsrail û Filîstînê jê dişibiya vê. Filîstînê di Lubnanê de bûn. Lubnan bi piranî di kontrola Sûriyê de bû. Filîstîniyan jî Lubnanê êrişî İsrail dikirin. İsrail xwest ku Yaser Arafat û gerilayên Filîstînê bi keştiyan biçin dewleteke din û wisa jî bû. Gerilayên Filîstînê li bakurê Afrîka û li Ewrûpa belav bûn. Pêvajoya diplomatîk destpê kir û paşê Yaser Arafat çû li ser maseya peymanê aştiyê rûnişt.

Sara deriyê şer şikestiye û rîya aştiyê xuya bûye. Divê em vê pêvajoyê qenc binirxînin. Ne serxweşiya serkeftinê û ne jî reşdîtin. Tenê aqil, tenê zanebûn. Politîka û şer ne

lîstika zarokan e.

Kongreya HADEP'ê perçeyek ji vê pêvajoyê ye. Cara yekemîn e ku HADEP dê beriya kongrê, konferansekê li dar bixe. Wê nûnerên partiyê li ser probleman navxweyî rawestî û wê li ser zelalkirina dîtîn û ramanên xwe yên politîk biaxivin.

Di warê jiyana politîk a legal de; HADEP jî partiyên me yên din temendirêjtir e. HEP du salan, DEP salekê, ÖZDEP nîv salê jiya. HADEP ketiye pêncsalîya xwe. Jiyanê partiyê wekî HADEP'ê bi lêxwedîderketina endam, rêvebir û gel dirêj û geş dibe. Gel li HADEP'ê xwedî derdikeve. Rêvebirên Partiyê tîrsonek jî, cihê wan vala namîne. Roj bi roj Partî fireh, xurt û bi tecrube dibe. Her ku diçe Partî jî gel re dibe hêvî. Di kongreya duyemîn de, coş û heyecaneke mezin hebû. Li dorê sê hezar kes beşdarî kongreyê bûbûn. Di tu kongreyên partiyên dewletê de ew qas mirov nehatibûn ser hev. Mixabin kongre; bi zanebûn an bi nezaniyê provoke bû û partiyê xesarek mezin dît.

Di vê pêvajoya dîrokî, ya ku gelê me kefenê mirinê diçirine de, çavên dost û dijminan li ser gelê me ye. Çavên gel jî li HADEP'ê ye. Divê herkes di vê bîrê de be û HADEP'ê biparêze.

De, ji îro de cilên xwe yên herî nû û paqij amade bikin û mîna hûn diçin dîlanê biçin kongreyê.

Xalê Hesen

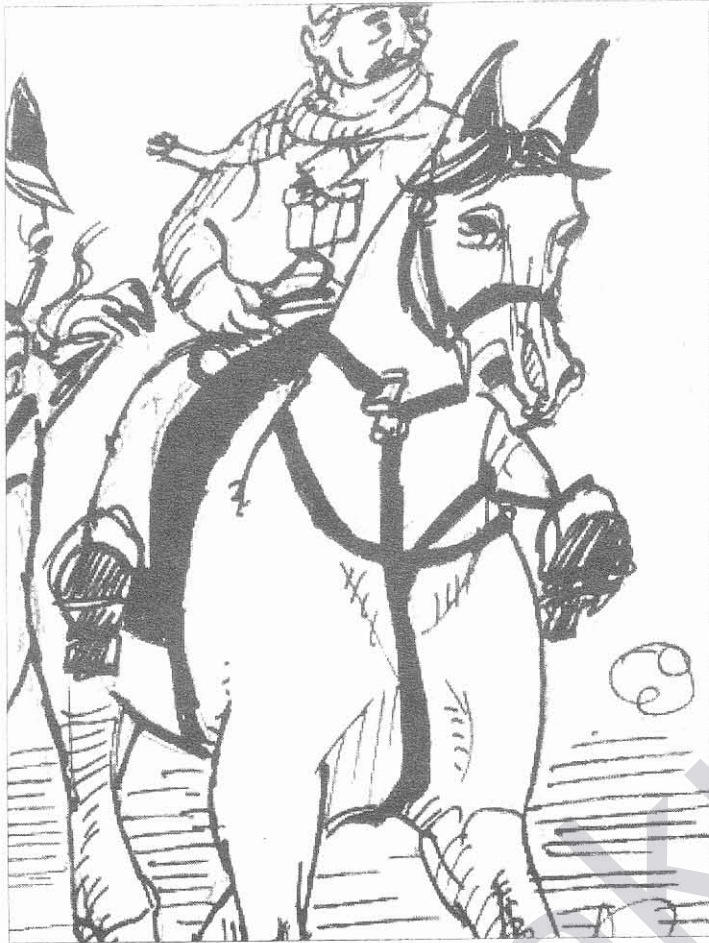
Aalê Hesen li kerê xwe siwar bûbû û kolan bi kolan digeriya. Li dûv gelek gerê mirovek rastî wî hat û got:

- Tu çi li digerî Xalê Hesen?"
Xalê Hesen ê ku li kerê xwe siwar e, bersivê dide:
- Wele kerê min winda bûye, ez li kerê xwe digirim.

Zirfina mirovekî

Yekî kal ji gundê Sêrtê diçe bajêr. Li bajêr rastî zarokêkî tê û dinihêre di stûyê zarok de zincîreke zêrîn û di destê wî de jî saetêke xweşik û zêrîn heye. Mirovê kal difikire û dibêje:

- Ez çawa wî bixapînim ku zincîr û saeta wî jê bistînim.
Piştî ku fikrîna kurt, bangî zarok dike û dibêje:
- Ka were, em herin dikanê, ez ji te re topek û dondirmeke bistînim. Tu jî wê saet û zincîra xwe bide min.
Diçin dikanê û vedigerin, zarok dibêje:
- Ez ê saet û zincîra xwe bidim te lê şertekî min heye?
Mirovê kal hinek difikire û dibêje:
- Baş e. De bêje ka şertê te çi ye?

Zarok dibêje:
- Divê tu wekî keran sê çaran bizirî. Zilam mîna keran sê çaran dizire. Zarok lê vedegere û dibêje:
- Ê Xalo ma tu ker î, tu zanî saeta min zêrîn e û ma ez çima nizanîm?

Berberxane û qesabxane

Mirovek dixwaze ku here berberxaneyê, ji ber ku cihê berberxaneyê nizane, diçe qesabxaneyê.

qesab dibêje:
- Kerem bike.
- Ez hatime rûyê xwe û serê xwe bidim kurkirin.
Qesab dest davêje şerfeke mezin (Kêreke mezin) ber bi wî ve diçe.
Mirovê kal: "Tu yê çi bikî?"
Qesapkar: "Ez ê serê te bitraşînim."
Mirovê kal ditirse û direve.

BERHEVKAR: KAZIM EKINCI

Kur û bav

Kur ji bavê xwe dipirse:
- Bavo! Ez kurê kê me?
- Tu kurê min î.
- Ma bavo, wê çaxê çima diya min ji min re dibêje: Kurê kerê.

ENISE SÛER

BI XELAT...

XAÇEPIRSA BI XELAT (141)

XAÇEPIRSA

Ç	E	M	E	D	K	A	N	D	Î
M	A	Y	Î	N	L	A	L	Î	
S	I	F	A		U	R	I	S	Î
L	R	O	N	A	H	Î	N	A	N
A	R	A	R	X					
E	Y	D	C	N	A				
A	K	E	R	D	V	Î			

Bersiva Xaçepirsa 139'an

Xaçepirsa me bi xelat e. Di 15 rojan de çi bersiv bigihêjin destê me, em dê wan binirxînin û bi riya pişkê li 5 kesan belav bikin. Xelata hejmarê me ya 142'yan Kasetê Stranên Gelêrî 'III' ye

GELÊRÎ III

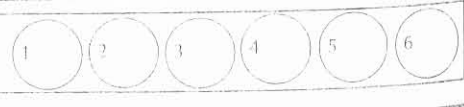

Jêrenot:
Ji bo ku bersiva we bê nirxandin, divê hûn "Peyva Veşarî" di nava qutiyên li bin xaçepirsê de binivîsin û tevî navnîşana xwe ji me re bişînin.

Pênc kesên ku xelata hejmarê 140'î Kasetê Seîd Yusif qezenç kirine ev in: **Emine Dağ/Stenbol, Mehmet Uğraş/Stenbol, Seferî Yılmaz/Stenbol, Bülent Akdağ/Wan, Yusuf Bulut/ Tokat,**

Şehîdek (wêne)	Navekî mêran	Gihanek	Herêm (bere pa şki)	Medenî	Herêmeke kurdistanê
Pelawên berê	Derece, sewiye	Ciwan			
			Rind, xweşik	2	
Sebi				Tîpa du u'yê	Roj
.....ê ezizan				Tîpa heştan	Hemberî wir
			Nevçeyekî Hekarî		
			Ezman		
Cînavkek		Ben	Xîrxîz		Tîpa dawî
Xwarina sewalan berepaşki			Cihê ku em li ser dijîn		
	Tipeke kurdî	3	Kûçik	Sir	
	Roşan, eyd		Şimendî-fêr	Debar	
Dengdêrê n gullî		Herêmeke kurdistanê			
Dindar		Gelekî kevnar			
			Herdû dengdêrên dad'ê		
Sembola hidrojenê	Parêzgeha filehan (bere paşki)		5	Sembola Argonê	
				Tîpa pêşîn	
1	Xwedî iradê				6

PEYVA VEŞARÎ

Homê homan û kerdenê dewleta tirk

Eke şarê xoya û eke neteweyên çöşmedê xoya ebi aşitiya qe meseleyê jî awa nêkerdo. Problemên xo, ebi qiwetê leşkeriya hal kerdo. Çimke kulturê ci, kulturê eskerîn o. Kulturê eskerîn de jî, esker qandê weşîna şarî nê, şar qandê weşîna eskerî esto, esker jî şarî ra zaf terseno.

Dewijan miyan de wexto ke teşxeyê vejyeno werte, heme çî kewno pêmiyan û kes kesî ra çiyê fahm nêkeno. Vaten û kerdinî qe pê nêteşenê. Vengê kamî pehêta vejyeno, şar verî goş dano ey. La belê kes fina jî wayirê vengî ra tebayê fahm nêkeno. Welhasil peyniya, qisanê veng û valan de destî şinê vera çiweyan. Wexto ke teprep çiweyan ra yeno, no fin ti ewnenê ke jew dewij vejyaya werte û wina qîra. "Vindrê! Vindrê! Ma veyndê homê homan û piyê aqil û fahman. Wa rayê bido ma ver." Homê homan û piyê aqil û fahman çî ray bido dewijan ver, a ray heminan rê jî bena raya rast û çiweyî jî pey ser kewnê cayên xo. Dewleta tirk jî

bin ra hetanî ser, zey na dew amewar. Ewro ma ewnenê ke kes kesî ra qe çiyê fahm nêkeno. Homê homan jî nêşeno qandê rewşê na dewleta dewijan fikrê biyaro ziwan.

Meng û nîm ravêrd ke PKK kewto adirbirmayinê lecî. Nê wextî miyan de, bê xo parastinî, gerilay jew gule jî nêteqna. Dinyayî dî ke kışta kurdana lec nêwazena û çend ke kurdan dest ra yeno jî iyê destê xoyên biratey û aşîf-wazî kenê dergê dewleta tirk. Hem zere de û hem jî teber de, qe merdimê jî nêşeno vajo "kurdê neheqey kenê". Ewro tamamê dinyayo jî heq dano kurdan. Na heq-dayina kurdan hetek de dewlet tirkî se (çiçi) kerdo û qandê ci ma şenê se vajim.

Artêşa tirkan herê m de operasyonên leşkerî qe nêvindernê. Operasyonê herî girdî jî eyaleta Dêrsim, Botan, Amed, Garzan û Tolhildanî rê viraştî. Nê operasyonan de xeylê gerilayan weşîna xo vînî kerd. Ebi desana dewî kerdî veng, bax û baxçeyên kurdan veşnayî, îşkence û zilmê xo dewijan sero heveya kerd berz. Ebi hazarana leşkerî, topî, tanqî riştî başûrê Kurdistanî. Bombekerdinê teyeran û helikopteran qe kemî nêbî.

Mitîngên HADEP bêsebeb qedexa kerdî. Nêvirada şar vejyio kûçan was-

tanên xoyên biratey û aşîf biyaro ziwan. Her roj endam û serdarê HADEP girotyay binçim û heveyê jî çebiyay hepis. Nêvirada jew aşîfwaz çimê xo akiro. Stenbol de zilmê polîsan Mayanê Şemî sero qe kemî nêbi, heta verîra bi vêşî. Her hefte zey wahşan Mayanê Şemî rê vardayin viraşt û may girotî binçim û haqtê ci de dahway abiyar.

Vardayinî bî veşî

Eywanê Navenda Çanda Mezopotamya û Alternatif Kültür Merkezi racenay. Şaxê NÇM ê Amed û Riha kok ra girotyayî. Roja sifteyin ra heta ewro, nêviradayî rojnameya Ülkede Gündem dekewo şaristanên kurdan bahdoyê adirbirmayinî vardayinê xo verî ra kerdî vêşî. Her gi roj jew vilakarê rojnamey girotiya binçim û sansûr jî verî ra xeylê kerd veşî. Peynî de jî, rojnameyo ke nika şima destdino Waliyê Rewşê Awartey (OHAL) bajarê ke sînorê Rewşê Awartey miyan de ca genê ê bajar de (Amed, Sêrt, Şirnex, Culemerg Wan û Dêrsim de) kerd qedexa. Ancî çend rojî yo dewleta tirk qandê vera weşanê MED-TV girotin sînyal rêşena Stalîteyê ci. La belê çend rojîyo senî kerd (bê çend deqan) nêşa verê weşanê MED-TV bigi-

ro.

Ewro jî Sûrî ra herb wazena. Dewleta tirk Sûrî rê vana: "Ya Serokê Giştî yê PKK Abdullah Öcalanî bide ma, yan jî mayê to ro dê. Eke ma finê dest hewada, peyniya to ami." Ti vanê qey awa qahriyana qeçikan ra. Çimê ci wî nî biyê sûr ke, awa verê xo nêvînen. Na dewlet qandê çiçi hendayê biya xînt û bêaqil, qandê çiçi adirbirmayinî peyra hendayê biya çimsûr. Wexto ke ma ewnenê dîroka na dewlet aşanênê, qe cayê de jî rastê aşîfî nîme. Eke şarê xoya û eke neteweyên çöşmedê xoya ebiaşitiya qe meseleyê jî awa nêkerdo. Problemên xo, ebi qiwetê leşkeriya hal kerdo. Çimke kulturê ci, kulturê eskerîn o. Kulturê eskerîn de jî, esker qandê weşîna şarî nê, şar qandê weşîna eskerî esto, esker jî şarî ra zaf terseno. Wexto ke selameteya şaran yeno ziwan, zerya eskeran visyeno. Tersê eskeran, netewê winayinan bawerîn ra, aqilin ra û aşîfî ra xeylê kewno dîrî. Coka jî dewleta tirk nêwazena mesele jî ebi rindeya çareser bibo. A bê pirodayinê qe çiyê ra jî fahm nêkena. Çimke xusetê ci, xusetê eskeran o. La belê ebi nê xusetiya jî qe çiyê ser nêkewno. Dûrî nezdi, na dewleta ney fahm bikero.

ZÜLKÜF KIŞANAK

DEWIJY RA REYAYIN Î VERVÎ SÛKIJEYA

Xeylê wext bi mi nê hurdina vatenî aşnawitê. Her çend di kovaran de, di rojnameyan de, min wend. Ney ra tepiya qandê nûştîşî zî mezgê min xeylê meşxûl bi. Welatê ma de, no esto wexto ke, ti wazenê jewî bisilasnê. Persa ma ya verin zî na ya: "Ti kamcîn dewra yê?" Ezo wazena na mijar ser ro yanê dewijey û sükijey sero vinderî. Dewanê ma de zey dewanê şarî dibistanî, kargehî û pirtûkxane zî çinyo. Ewro dinya werdî biyo û ma ney rind zanê ke, heme dewletan miyan de, no esto ke, her dewlet qandê mileta xo planê ci zî estê. Ma şenê ney vajê ke, planê ma zî çinyo. Bê planeya mileta ma, heme kıştan ra ma peyde verdayo. Heme çî bi zanayina beno. Wexto ke merdim zana bo û o wext heme karê merdimî zî beno rehet. Di welatê ma dê, hewna fikrê dewijey yeno ramitîş. No karê zor û zahmet zî xoya piya ano ma vernî.

Dinya de heme merdimî wayirê jew mezgî yo. Kes wayirê çend mezgan nêbeno. Kemî-vêşî her merdim mezgê xo bi kar ano. Ma vînenê ke, dewê ma, sûkanê ma zey dewanê û sûkanê şarî niyê. Ewro lazim o ke ma xo ra bipirsê û sebebê nê karî çiçi yo?

Di tarîxê ma de, no jî esto û mi rê çiçi? Dewijey û sükijey ra ma çiçi fam kenê? Ma do derdan û kulânê xo rindêr û weşêr bizanê. Lazim o ke ma zî bewnê miletanê nê dinyay se kenê û ma zî nê miletan ra dersî bigirê. Beno ke no nûştîşê ma zehf merdiman rê ecêb bêro. Dewijey û sükijey sero vinderdîşê ma ney ra yeno. Eger xulam xulameya xo bizano û o wext sebebânê xulam biyin zî rind zano. Di dahfan dê zî şeno xo bireyino. Dişmenê ma yo gird nêzanayino. Ma do xo senî bireynê?. Eger mileta ma heme (pêro) zanabo û o wext girwey ma rehat beno. Ma do raya zanayîşî mileta xo rê akerê. Wê zahmetan ra tepiya rahmet û bereket yeno. Bêguman eger ma girwê xo bi dîsîplîna bikerê ke reyayîşê ma rehet bo. Di nê wextî de, bêgirweyîşa ma nêşenê xo bireynê. Ma do planê xo rindêr virazê û qandê mileta xo û mileta ma zî di dinya de cayê xo bigiro. Peyniya îxanetê çinyo. Kam mileta xo rê îxanet bikero û zey xîntano û ci rê ca çinyo. E, dewijey û sükijey sero ma vinderdî. Reyayîşê mileta ma zî, zey şima zanê, kes mileta xo rê îxanet nêkero. Mileta xo ra heskerdîş û welatê xo ra heskerdîş hede-fê ci bo. Hewna ke wext esto ma pê rê wayir bivejyê.

FERÎDÛNÊ GULÎSTANÎ

WELAT
ROJNAMEYA HEFTEYÎ
(Haftalık Gazete)

■ Xwedî (İmtiyaz Sahibi)
M. NURİ KARAKOYUN

■ Yönetim Yeri:
İstiklal cad. Asmalı Mescit sok. 35/37 No:308

Beyoğlu/İstanbul
TEL: (0 212)
251 79 37
FAX: 251 95 85

■ Gerinendeyê Giştî yê Weşanê
(Genel Yayın Yönetmeni)
SAMİ TAN
■ Berpîrsê Karên Nivîsan-an
(Yazı İşleri Müdürü)
M. SALİH TAŞKESEN

■ ÇAPXANE
Yeni Asya Matbaacılık A.Ş.
■ Yayın Koordinasyon:
Gündem Basın ve Yayıncılık San. Tic. Ltd. Şti.

■ BELAVKIRIN
BIRYAY Dağıtım

■ NÜNERİTİYÊN ME
(Temsilciliklerimiz)
■ Amed:
Tel: 0 (412) 223 34 83

■ Mêrsîn
Tel: 0 (324) 233 83 96
■ İzmir
Tel: 0 (232) 425 37 02
München:

(Nünerê Giştî yê Ewropayê)
Mahmut Gergerli
Tel: 49 871 672 29
Fax: 49 871 670 815
■ Swisre:

Ihsan Kurt
Tel-fax
41 21 652 76 07

■ Hollanda:
S. A. Fewzi
Tel-Fax: 31 10 48 555 43
■ Suriye:
Jana Seyda
Helim Yüsiiv

Li Frankfûrtê Fûara Pirtûkan a Navneteweyî li dar ke...

Li Frankfûrtê deryaya pirtûkan

Ayşe Nur Zarakolu

şankarên Navneteweyî ve hate kirin. Serokê Yekîtiya Weşankarên Navneteweyî di axaftina xwe de helwesta dewleta tirk ku nehîşt Ayşe Nur Zarakolu were Almanyayê şermezar kir.

“Pirtûk hîn jî, têne şewitandin”

Piştî axaftina vekirinê Serokê Wezareta Çandê ya Franseyê Jack Lany, axaftinek kir. Lany, li ser qedexekirina pirtûkan sekini û got: “Em ji bo azadiya gelek nivîskarên xebatan dikin. Pirtûk li gelek cihan hîn jî, têne şewitandin, hîn jî têne qedexekirin. Ev ji bo me şermeke mezin e. Divê tu kes û

Serokê Wezareta Çandê yê Frensayê Jack Lany: “Em ji bo azadiya gelek nivîskarên xebatan dikin. Pirtûk li gelek cihan hîn jî, têne şewitandin, hîn jî têne qedexekirin. Ev ji bo me şermeke mezin e. Divê tu kes û

divê tu kes û pirtûkên xwe neyê darizandin.

Çapemeniya tirk piştî ku Ayşe Nur Zarakolu Xelata Yekîtiya Weşankarên Navneteweyî girt li wê xwedî derket û diyar kir ku weşankara tirk A. Nur Zarakolu xelata yekemîn a Yekîtiya Weşankarên Navneteweyî girtiye. Li aliyê din jî dewleta tirk bi gelşa pasaportê re astengiyan derdixê pêşberî wê. Li ser vê Zarakolu daxuyand ku wê ev xelat li ser navê weşankarên tirk negirtiye û wê yekê qebûl nake, wê li ser navê aşî, demokrasî û mafên mirovanên girtiye. Her wiha Zarakolu diyar kir: Ji bo ku dawî li dema pasaporta wê bê hîn mehek heye lê li gelê wê jê rê li ber wê hatiye girtin.

Ismail Beşikçi ku ji bo berhemên xwe bi sed salan ceza girtibû hebûn û wê bi la gelek biyaniyan jî, kişand.

“Li Tirkîyeyê weşanxaneyên wekî me kêman”

Xwediyê Weşanxaneya Yurt Ünsal Öztürk, di fûarê de li ser rewşa weşanxaneyên Tirkîyeyê hin daxuyanî dan. Öztürkê ku, nêzîkî hefteyekê li Frankfûrtê ma, wiha axivî: “Li hemberî êrişên dewleta tirk weşanxaneya me bi tengasiyên mezin re rû bi rû ye. Li belê em li hemberî van êrişên dewleta hîn jî, kar û xebatên xwe berdeham di

Nivîskar, bi riya pirtûkên xwe xem û xeyalên xwe, ramanên xwe tîne zîmên. Carinan bi awayekî edebî, carinan bi awayekî lekolînî rê nîşanî xwendevanên xwe dide. Yanî pirtûk ji bo gelê tê nivîsandin û pêwîst e pirtûk bigihêjin ber destê gel. Ji bona vê yekê, li cihên navendî hin çalakî têne lidarxistin. Di van çalakiyan de pirtûkên nû têne nasandin, nivîskar û xwendevan hev dibînin û dinasin.

Yek ji van çalakiyan heftê derbasbûyî li Almanyayê li bajarê Frankfûrtê hate lidarxistin. Riya bi hezaran weşanxane û gelek nivîskarên bi nav û deng li Frankfûrtê bi Fûara Pirtûkan a Navneteweyî ya 50. ket. Ji romanên heya pirtûkên lêkolînî bi her cureyî pirtûk, li Frankfûrtê di deryaya pirtûkan de hatibûn ba hev û xwepêşandaneke pêk hat.

Xelata weşankariyê dan Zarakolu

Di fûarê de Yekîtiya Weşankarên Navneteweyî yekemîn car xelat da û Ayşe Nur Zarakoluya ku xwediyê Weşanxaneya Belgeyê ye hêjayî xelatê hate dîtin. Mixabin dewleta tirk careke din asteng derxist û pasaport neda Zarakolu. Lê belê ev asteng bi ser neket û li şûna Ayşe Nur Zarakolu kurê wê Sînan Zarakolu xelata diya xwe di 7'ê kewçêrê de ji destê Serokê Yekîtiya Weşankarên Navneteweyî stand.

Ji bo xelatdayînê di salona fûarê de civînek hate lidarxistin. Ji gelek welatan nivîskar, weşankar û wezaretên çandê tevli ve xelatdayînê bûn. Vekirina civînê ji aliyê Serokê Yekîtiya We-

nivîskar ji bo raman û pirtûkên xwe neyê darizandin. Wekî gelek cihan li Tirkîyeyê jî, hunermend, nivîskar û weşankar têne girtin û têne kuştin”

Her wiha bo Tirkîyeyê mînakê Ayşe Nur Zarakolu da û got: “Têkoşîna Zarakolu ji bo gelek nivîskar û weşankaran nimûneyek e. Di encama xebata Zarakolu de li Tirkîyeyê gelek çeper hatine şikandin û pirsgirêka kurdan bi rihetî êdî tîne zîmên. Ji ber ku Zarakolu îro tevli ve civînê nebû, em xembar in.”

Li fûarê pirtûkên qedexekirin

Ji gelek welatan weşanxane tevli ve fûarê bûn û di nav wan de Weşanxaneya Yurt jî, ku li Tirkîyeyê hatiye qedexekirin hebû. Xwediyê Weşanxaneya Yurt Ünsal Öztürk di standê ku bi destûra birêveberiya fûarê de vekiribû, pirtûkên ku li Tirkîyeyê hatine qedexekirin bi awayekî zincîrkirî nîşan da. Di nav wan pirtûkan de bi giranî pirtûkên

kin. Li Tirkîyeyê gelek weşanxane pirtûkên ku dewletê û îdeolojiya ferdî rexne dikin, çap nakin. Hejmara weşanxaneyên wekî me zehmetiyên dîkînin gelek kêman in. Em berxwedandaneke mezin li hemberî qedexekirin û sansûrkirinê didin.”

Li aliyê din di fûarê de Weşanxaneya Yurt, di standê xwe de cihda pirtûkên wekî: “Keleya Elamut” û “Gilemêş” ku nû derxistine jî.

PERWER BEND